

ΕΝ ΧΡΥΣΟΥΝ ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ Ἡ ΤΟ ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΟΥ

Αδάμας ἔστω μέγιστος ἐντὸς τῆς σῆς καρδίας
Ὁ πόθος τῆς χρηστότητος καὶ τῆς ὀρθῆς παιδείας·
Ὅτι ὁ πόθος δύναται νὰ ἀποφέρῃ οὗτος
Δὲν εἶναι ὁ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς σοφίας πλοῦτος ;
Καὶ οὗτος πάλιν δὲν γεννᾷ τὴν μόνην καὶ σπανίαν,
Τὴν ἀληθῆ σου, ἐπ' αὐτῆς τῆς Γῆς εὐδαιμονίαν ;

Βαθὺς νὰ ἦσαι φρόντιζε τοὺς στοχασμοὺς ἐν πρώτοις :
Φευκτέα λόγων καὶ σπουδῶν ἢ ἐπιπολαιότης !

Γενναῖος νοῦς, ἀν μελετᾷ ἐγκύπτων εἰς σπουδαῖα,
Δὲν ἀποκτᾷ καὶ γνώσεων κεφάλαια εὐκταῖα ;
Πλὴν καὶ μετρίως εὐφυῆς, κἂν δι' ἐπιμελείας
Συντόνου, δὲν ἀναπληροῖ ἐλλείψεις, ἀτελείας ;
Ἵδωρ ἀργοῦν εἰς τέλματα ἐκτρέπεται καὶ ἔλη,
Γεννῶντα σηπεδόνα
Καὶ πάντῃ νοσογόνα·
Ἵδωρ κινούμενον τὴν Γῆν ζωογονεῖ ἐν τέλει,
Γονίμως τὴν ἀρδεύει,
Φιλοπονίαν γεωργῶν καὶ κηπουρῶν βραβεύει
Καὶ ἄνθη καὶ ὀπώρας,
Καρποὺς παντοίους, χορηγεῖ, χρησίμους εἰς τὰς χώρας.

Δεινὸν εἶν' ἡ ἀμάθεια, φρικτὸν ἡ ὀκνησία,
Λαμπρὸν ἡ φιλομάθεια κ' ἐν πόνοις καρτερία·
Ζῆτει τὴν μὲν, ἀπόφευγε τὴν δὲ παντὶ σου σθένει,
Τὴν μίαν ἐκδιοπομποῦ καὶ ἐγκολποῦ τὴν ἄλλην ;
Εὐδαιμίων πᾶς φιλομαθῆς καὶ φίλεργος ἐν γένει,
Μακάριος κ' ἐν τῇ ζωῇ καὶ μετὰ ταύτην πάλιν !

Ελπίδα ἔχε ν' ἀποβῆς ἐξόχως ἐπιστήμων,
 'Εάν ἐγκαίρως γίνεσαι τοῦ πρόποντος εἰδήμων·
 'Ὡς ἐπιστήμων δ' ἄριστος δικαίαν τρέφ' ἐλπίδα
 Νὰ ὠφελήσῃς σεαυτόν, τοὺς σοὺς καὶ τὴν πατρίδα·
 Καὶ ν' ἀποκτήσῃς, χρήσιμος εἰς πᾶσαν Κοινωνίαν,
 Πλούτη καὶ δόξαν καὶ τιμὴν ὁμοῦ κ' εὐδαιμονίαν.

Ζήτει παντοῦ καὶ πάντοτε ὠφέλιμος νὰ ᾔῃσαι
 Εἰς ὅ,τι κ' ἂν ἀφιεροῖς σαυτόν κ' ἐνασχολῆσαι·
 Πᾶς ἄνθρωπος ὡς ἐνεστί κοινοφελῶς βιῶν
 'Αρέσκ' εἰς πάντα κ' εἰς αὐτόν ὁμοῦ κ' εἰς τὸν Θεόν.

Ηλιος εἶνε ὁ σοφός, ὁ ἀληθής, τοῖς ἄλλοις,
 Φωτίζων, θάλλων ἐν ταύτῃ καρδίαν τε καὶ πνεῦμα·
 'Ὡ! ποῖον νᾶμα ἠδιστεν τῶν λόγων του τὸ ρεῦμα! . . .
 Πλὴν ποίας, ἵνα καταστῆ τοιοῦτος, χρήζει πάλης,
 Πελέμου, ναί, πρὸς ἑαυτόν, πρὸς τύχην καὶ πρὸς ἄλλους
 'Εχθρούς, παντοίους πειρασμούς, μικροὺς τε καὶ μεγάλους!
 Πόσον εὐκόλως δύναται κανεῖς νὰ λησιμονήσῃ,
 'Ενῷ παντοίως προσπαθεῖ νὰ τελειοποιήσῃ
 'Ασκῶν τὸν νοῦν καὶ ἐκ παθῶν ἀγνίζων ἑαυτόν,
 Τὸ «γνώθι σεαυτόν!»;
 Ποθεῖτε σοφός ν' ἀναδειχθῆς; θελήσεως μεγάλης
 'Ανάγκη, ἀγῶν' ἀτρυτον, δεινόν, νὰ καταβάλλῃς!

Θεὸν ποτὲ μὴ λησιμονῆς εἰς ὅ,τι καὶ ἂν πράττῃς:
 Τοῦ βίου λείαν τὴν ὁδὸν καὶ ὁμαλὴν χαράττεις,
 'Εάν τὸν ἔχῃς ὁδηγόν·
 'Αν τὴν καρδίαν τοῦ Θεοῦ ἢ πίστις δὲν θερμαίνει
 'Ὁ ἄνθρωπος, τὸ πλάσμα του τὸ λογικόν, τί μένει;
 Δὲν βαίνει κτήνος πάντυφλον εἰς σκότη φορτηγόν;
 Φῶς εἶν' ἢ πίστις εἰς Θεόν, διότι φῶς κ' 'Εκεῖνος
 Καὶ βλέμμα πάντα τ' ἀγαθὰ μιᾶς του εἶν' ἀκτίνος!

Ικάρου ἔχει πτέρυγας ὁ κούφην φαντασίαν
 Λαμβάνων εἰς τὸν βίον του ὡς μόνην ὁδηγίαν·
 Τὴν ἄλλως σκολιὰν ζωὴν εὐρίσκει μᾶλλον ἴσην,
 'Ὁ προσλαμβάνων ὁδηγὸν ἐμβρίθειαν καὶ κρίσιν:
 Πτῶσιν συχνὰ 'Ικάρειον ὁ πρῶτος ὑποφέρει·
 Εὐήμερεῖ συχνότερον ὁ δεύτερος καὶ χαίρει.

Καλὸν κανεῖς ἀφ' ἑαυτοῦ νὰ σκέπτηται σωστά
 Καὶ νὰ εὐρίσκη τὸ ὀρθόν καὶ νὰ τὸ ἐκτελῇ·
 Οὐχ' ἤττον ὠφελεῖ
 Καὶ ν' ἀποδέχεται τ' ὀρθόν, ὁ ἄλλος συνιστᾷ·
 'Αλλ' ἄχρηστος κ' ἐπιβλαδῆς οἰκτρὸς τε καὶ γελοῖος
 'Ὁ μένων ἀσυνέτιστος καὶ ἀμαθὴς τελείως.

Λυποῦ μετρίως ἐν δεινοῖς, μὴ λησιμονῆς ἐκείνην
 Τὴν γνώμην: θλίψις ἢ πολλὴ γεννᾷ παραφροσύνην.

Μάνθωνε πάντως, πανταχοῦ κ' ἐκ πάντων τῶν πραγμάτων.
 Διδάσκει! ὦ, τὸ μέγιστον ἰδοὺ τῶν διδαγμάτων.

Νόσοι ὑπάρχουσι πολλαί, πλήν ἡ ἀπαιδευσία
 Εἶν' ἢ πασῶν χειρίστη,
 Καθὼς ὑγεί' ἀρίστη
 Καρδίας ἅμα καὶ νοός εἶν' ἡ ὀρθὴ παιδεία.

Ξόανα ἦσαν πάμπολλα καὶ εἶνε ἀπ' αἰῶνος·
 Πλὴν ποῖον καὶ μωρότερον
 Εἶν' ἅμα καὶ οἰκτρότερον
 Πλουσιωτάτου ἀμαθοῦς καὶ ὅμως ἀλαζόνος,
 Εἰς τὰ τῆς τύχης ἀγαθὰ δεινῶς ἐγκαυχωμένου
 Καὶ ἐναβρυνομένου; . . .
 Ποτὲ μὴ τοῦτον μιμηθῆς! . . . καὶ θησαυρῶν τοῦ Κροίσου
 Τὸν πλούτον καὶ τὴν μόρφωσιν προτίμα τῆς ψυχῆς σου!
 'Ὁ θησαυρὸς τοῦ πνεύματος πάντ' ἄλλον ὑπερβαίνει
 Κ' ἢ ἐξ αὐτοῦ ὠφέλεια ἀγῆρως διαμένει.

Θ ἄνθρωπος, ὡς εἶν' εἰκὼν τοῦ Οὐρανίου Πλάστου,
 Νὰ συμμορφῶται ἔπεται καὶ πρὸς τὰς ἐντολάς του
 Καὶ ὡς, διάγων κατ' αὐτάς, σχεδὸν ἀποθεοῦται,
 Οὕτως, ἀπέχων τοῦ σκοποῦ αὐτῶν, ἀποκτηνοῦται

Πρόποντα εἶνε πάμπολλα, πλήν πρέπει νὰ νοήσῃς,
 'Ὅτι πρὸ πάντων πρέπει σοὶ πᾶν πρόπον νὰ γνωρίσῃς:
 'Εκ τούτου πᾶν ἀντίθετον καλῶς θὰ διακρίνῃς
 Καί, φεύγων πᾶν τὸ σκοτεινόν, ἐν τῷ φωτὶ θὰ μείνῃς.

Ρέει ὁ ρυαὶ ἤρεμος καὶ ρέων κελαρύζει
Καὶ κελαρύζων ἄσμά του πρὸς τὸν Θεὸν τονίζει,
Ἄντανακλῶν τὸν Οὐρανόν.
Πλὴν βίος ἡρεμώτερος τίς ρέει ἐναρέτου
Ὅστις ὑπ' αἴγλης λάμπεται εὐποιῶν ἀπλέτου
Τὸν ὑψιστον Θεὸν ὑμνῶν : . . .

Σιώπ', ἂν πρέπει νὰ σιγᾷς ἂν νὰ λαλής, ὀμίλει·
Ἄκαίρως πλὴν μηδέποτε διάνοιγε τὰ χεῖλη !
Ὅσον κἀνεῖς, ἐπίκαιρα ἂν ὀμιλῇ, κερδαίνει,
Τόσον, ἀκαίρως ἂν λαλή, γελοῖος ἀποβαίνει
Καὶ δύναται νὰ πάθῃ
Πολλὰ καὶ ἄλλα πάθη . . .

Τάφος σου ἔστω μυστικῶν τὸ στήθος· ὀλεθρία
Ἦ ἀκριτομυθία·
Τίμα πᾶν τίμιον παντοῦ καὶ σέβου, ὡς ὀφείλεις,
Προσέχων εἰς ἀσέβειαν ποτὲ μὴ ἐξοκεῖλῃς !
Ἄγάπα πᾶν ἀγαπητὸν
Καὶ μίσει ὅ,τι μισητόν !

Υψαύχην, ὑπεροπτικός, μηδέποτε δεικνύου,
Μηδὲ ὑπὲρ τὴν δύναμιν νὰ ὑψωθῆς τανύου ! . . .
Καὶ ἐξοχος ἂν ἀληθῶς ἀναδειχθῇ ὁ σώφρων,
Ἐμμένει μετριόφρων
Κ' ὑπὸ παντός τιμᾶται
Καὶ μᾶλλον ἀγαπᾶται.

Φίλιαν μὴ χαρίζης
Εἰς πάντα ὃν γνωρίζεις·
Προσεκτικός, ἐκλεκτικός
Ἔσο κ' ἐπιφυλακτικός

Εἰς τὸ πολυτιμώτατον ἀπάντων τῶν πραγμάτων,
Φίλον ἂν εὖρης ἀληθῆ, λατρεύων καὶ φυλάττων
Ὅς θησαυρὸν τῶν θησαυρῶν,
Μέγα κειμήλιον, λαμπρόν !

Χρέους θεώρει σεαυτὸν μεγάλου ὀφειλέτην
Πρὸς ἀρωγόν σου, βοηθὸν καὶ πάντα εὐεργέτην·
Καὶ χαῖρε, ἂν που δύνασαι καὶ σὺ καλὸν ἐπίσης
Νὰ πράξῃς τι ὑπὲρ αὐτοῦ ἢ νὰ διενεργήσῃς :
Εὐγνωμοσύνη, ἄρωμα τοῦ οὐρανοῦ, θυσία,
Ἦν καὶ εἰς τὸν βωμὸν αὐτῆς ἢ εὐγενῆς καρδία !

Ψαλμὸς καὶ αἶνος τῷ Θεῷ καὶ ἔνθους ὑμνωδία
Παντός ἀξίου μαθητοῦ γενέσθω ἡ καρδία !
Εὐχαριστία πρὸς αὐτὸν πάσης ψυχῆς ὁ βίος
Καὶ δόξο πᾶσα ὑπαρξίς τῷ Πλάστῃ αἰωνίως !

Ω ! εἶθε νὰ εἰσακουσθῇ πᾶσα χρηστικὴ εὐχή
Καὶ ζήσῃ βίον ἀμωμον ἐκάστου ἡ ψυχὴ.

Φ. Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ.

Ο ΠΕΠΛΑΛΙΩΜΕΝΟΣ ΜΑΝΔΥΑΣ.

Διαρκούντος τοῦ πολέμου πλείστοι στρατιῶ-
ται εἰσῆλθεν ἐν τινι χωρίῳ καὶ προσέλαβον ὡς
ὁδηγὸν χωρικὸν δυνάμενον νὰ τοῖς δείξῃ τὸν ὁρό-
μον των. Πτωχὸς τις ἐργάτης ἐξελέγη ὑπ' αὐ-
τῶν ὡς ὁδηγός. Ἦτο ψυχρὸς ὄριμύ, ἡ χιῶν ἐπι-
πτε κατὰ μεγάλης νεράδας, ὁ ἄνεμος ἔπνεε
μετὰ βιαιότητος ἐσχάτης. Παρεκάλεισεν λοιπὸν
τοὺς χωρικοὺς ὁ πτωχὸς ἐργάτης νὰ τῷ δανεί-
σωσι μανδύαν τινα. Ἄλλ' οὐδεὶς εἶδιδε προσοχὴν
εἰς τὰς παρακλήσεις του. Μόνος εἰς γέρον ἠ-
σπλαγγχίσθη τὸν ἐργάτην καὶ τῷ ἐδάνεισε τὸν
μανδύαν του : ἦτο οὗτος πτωχὸς ἐργάτης σιδη-
ρουργεῖου. Ξένος πρὸς τὸ χωρίον, εἰς τὸ ὅποιον τὰ
τὰ τοῦ πολέμου τὸν ἠνάγκασαν νὰ ζητήσῃ κατα-
φυγίον καὶ ἐν τῷ ὅποιῳ κοπιῶδως ἐκέρδιζε τὰ
πρὸς τὸ ζῆν ἐξοχῶν τὸ ἐπάγγελμα του. Ὁ ἐρ-
γάτης σφίγγας τὴν χεῖρα τοῦ σιδηρουργοῦ ἀνε-
χώρησε μετὰ τῶν στρατιωτῶν.

Ἄλλ' ἐπελθούσης τῆς νυκτός, εἶδον εἰσερχό-
μενον ἐν τῷ χωρίῳ καὶ καλπαζόντα νεκρὸν καὶ
ῥαίον ἀξιωματικὸν τοῦ ἱππικοῦ, φέροντα ῥαίον
στολὴν καὶ σταυρὸν τιμῆς ἐπὶ τοῦ στήθους. Ὁ-
ποῖα ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς τῶν χωρικῶν ὅταν ἐζή-
τησεν οὗτος νὰ τὸν ὁδηγήσῃ πρὸ τοῦ γέροντος
ἐκείνου, ὅστις ἐδάνεισε τὸν μανδύαν του εἰς τὸν
ἐκ τοῦ χωρίου παραληφθέντα κατὰ τὴν προῖαν
ὁδηγόν ! Ὅταν λοιπὸν συννητήθησαν ὁ ἀξιωμα-
τικός καὶ ὁ σιδηρουργός, ἀνέκραξεν ὁ δευτερός
περιχαρῆς :

« ὦ Θεέ μου ! ἴδου ὁ υἱός μου Ῥοδόλφος : »

Καὶ λέγων τὰς λέξεις ταύτας προσέτρεξε καὶ
νηγκασίθη τὸν νεκρὸν ἀξιωματικόν.

Πρὸ πολλῶν ἐτῶν, ἀπὸ τοῦ συμβάντος τούτου,
ὁ Ῥοδόλφος εἶχεν εἰσελθεῖ ἐν τῷ στρατῷ καὶ
χαρὶς εἰς τὸ ταλάντον ὕπερ κατεῖχεν, εἰς τὴν
παιδείαν, τὴν γενναϊότητα αὐτοῦ καὶ χρηστότητα
ἐγένετο βαθμηδὸν ἀξιωματικός.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του ὁμοῦς ἐκείνην οὐδὲν
ἐγνώριζε περὶ τοῦ πατρὸς του, ὅστις ἦτο τότε
ἀρχισιδηρουργός ἐν τῇ κωμοπόλει αὐτῶν, ἀλλ' ἠ-
ναγκάσθη νὰ φυγαδευθῇ ἕκαστε ἐκείθεν ὅπως ἀπο-
φυγῇ τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου. Ἄλλ' ὁ υἱὸς ἀνε-
γνώρισε τὸν παλαιὸν μανδύαν τοῦ πατρὸς ἐπὶ
τῶν ὤμων τοῦ ἐργάτου καὶ ἐμαθε παρ' αὐτοῦ
ὅτι, ὁ γέρον εὗρεν ἄσυλον ἐν τινι χωρίῳ καὶ ἐζῆ
μετρίως ἐκ τῆς ἐργασίας του.

Ὁ πατήρ καὶ ὁ υἱὸς ἐκλαίον ἐπὶ μακρὸν ἐκ χα-
ρᾶς καὶ οἱ χωρικοὶ περιστοιχίζον αὐτοὺς ὀκρυ-
οντες καὶ αὐτοῖ μετ' αὐτῶν.

Ὁ Ῥοδόλφος ἀῆλθε τὴν νύκτα μετὰ τοῦ γέ-
ροντος πατρὸς του συνομιλῶν μέχρι πρωΐας.

Τὴν ἐπαύριον ἐνηγκασίθη φιλοστόργως τὸν
πατέρα του καὶ ἀνεχώρησεν ἐκεῖ, ὅπου τὸν ἐκά-
λει τὸ καθῆκον, ὅπου ἀρῆκε πολλὰ χρήματα εἰς
τὸν πατέρα του καὶ ὑπεσχέθη νὰ τῷ στέλλῃ
τακτικῶς τὰ πρὸς τὸ ζῆν.

Οἱ χωρικοὶ ἔλεγον μεταξὺ των ὅτι εἰς τὸ συμ-
βάν τούτο ἐνήργησεν ἡ χεῖρ τοῦ Θεοῦ.

« Ἐπειδὴ, ἔλεγον, ὁ γέρον οὗτος ἐφάνη τόσο
ἀγαθὸς καὶ εὐεργετικὸς πρὸς τὸν πτωχὸν ἐργάτην,
ὁ Θεὸς ἠσπλαγγχίσθη αὐτὸν καὶ τῷ ἔστειλε τὸν
υἱόν του, τὸν ὅποιον ἀπὸ τόσο χρόνου εἶχε νὰ
ἴδῃ.

(Ἐκ τῶν τοῦ Χριστοφοῦ Σμιθ, ἱερέως.)

Ο ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΕΤΗΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ

[Συνέχεια· ἴδε τεύχος εἶ', σελίδα 220]

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ

Ὁ Ἀρθε.

Τὴν ἐπαύριον, 7 Ἀπριλίου, ὁ Λύγουστινος, ὅστις ἐρροῦρει κατὰ τὰ ἐξημερώματα, εἶδε τὸν Ντίγκο ὑλακτοῦντα καὶ τρέχοντα πρὸς τὸ ποτάμιον. Σχεδὸν ἀμέσως, ἡ κ. Βελντόν, ὁ Ντίκ-Σάντ καὶ οἱ μαῦροι ἐξῆλθον τοῦ ἄντρου.

Ἀρκεύτως κατὶ συνέβαιναν.

«Ὁ Ντίγκο ἠσθάνθη φαίνεται ἐμφυχόν τι ὄν, ἄνθρωπον ἢ ζῶον, λέγει ὁ δοκιμὸς.

— Ἐν πάσῃ περιπτώσει ὅμως δὲν εἶνε ὁ Μαῦρος, διότι τότε ὁ Ντίγκο θὰ ὑλάκεται μετ' ὀργῆς.

— Ἄλλ' ἐάν δὲν εἶνε ὁ Μαῦρος ἐκεῖ, ποῦ δύναται νὰ εἶνε; ἠρώτησεν ἡ κ. Βελντόν, βίπτουσα εἰς τὸν Ντίκ-Σάντ βλέμμα ἐταστικόν.

— Θὰ τὸ μάθωμεν ὅσον οὔπω, κ. Βελντόν,» ἀπεκρίθη ὁ δοκιμὸς.

Κατόπιν ἀπευθυνθεὶς πρὸς τὸν Βαρθολομαῖον τὸν Λύγουστινον καὶ τὸν Ἡρακλῆ:

«Ὀπλίσθητε, φίλοι μου, καὶ ἔλθετε!»

Ἐκαστος τῶν μαῦρων ἔλαβεν ἓν ὄπλον καὶ ἓν ἐγγεῖριδιον, ὅπερ ἐπράξε καὶ ὁ Ντίκ-Σάντ. Ἄνα ἓν φυσίγγιον ἐτίθη ἐν τοῖς κοιλώμασι τῶν ὄπλων Remington, καὶ οὕτως ὀπλισμένοι καὶ οἱ τέσσαρες ἀνηνθίσθησαν πρὸς τὴν ἔχθην τοῦ ποταμοῦ.

Ἡ κ. Βελντόν, ὁ Θωμάς, ὁ Ἀκταῖον, ἔμειναν ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ σπηλαίου, ἐντὸς δ' εὐρίσκοντο ἀκόμη ὁ μικρὸς Ἰακώβος καὶ ἡ Νανά.

Ὁ ἥλιος ἀνέτειλλεν. Αἱ ἀκτίνες του, διακοπτόμεναι ὑπὸ τῶν ὑψηλῶν ὄρεων, δὲν ἐφθάνον κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν βράχον ἀλλὰ μέχρι τοῦ πρὸς δυσμὰς ἰρίζοντος ἢ θαλάσσης ἔλαμπεν ὑπὸ τὰ πρῶτα τῆς ἡμέρας φῶτα.

Ὁ Ντίκ-Σάντ καὶ οἱ σύντροφοὶ του ἠκολούθουν τὴν ἀμμώδη ὁδόν, ἧτις καμπυλομένη ἤνοῦτο πρὸς τὸ στόμιον τοῦ ποταμοῦ.

Ἐκεῖ, ὁ Ντίγκο, ἀκίνητος καὶ λαθῶν στάειν ἀπειλητικῆν, ὑλάκεται διαρκῶς. Ἦτο φανερόν ὅτι ἐβλεπεν ἢ ἠσθάνετο ἰθαγενῆ τινα.

Καί, πράγματι, δὲν ὀργίζετο πλέον κατὰ τοῦ Μαῦρου, τοῦ ἐν τῷ πλοίῳ ἔχθρου του, τὴν φορὰν ταύτην ὁ Ντίγκο.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀνὴρ τις ἐστρεψε τὸ τελευταῖον ἄκρον τοῦ βράχου. Προσχωρῶν μετὰ περισκέψεως ἐπὶ τῆς ὄχθης, καὶ διὰ φιλικῶν χει-

ρονομιῶν ἐζήτησε νὰ καθησυχῆσθαι τὸν κύνα. Δὲν ἐπέθυμει ν' ἀφήσει τὴν ὀργὴν τοῦ γενναίου ζώου.

«Δὲν εἶνε ὁ Μαῦρος! λέγει ὁ Ἡρακλῆς.

— Βεβαίως, δὲν θὰ εἶνε ποτὲ χειρότερος ἐκεῖνο! ἀπεκρίθη ὁ Βαρθολομαῖος.

— Ὅχι λέγει ὁ δοκιμὸς. Εἶνε κατὰ πάσαν πιθανότητα ἰθαγενῆς τις, ὅστις θὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ σκληροῦ χωρισμοῦ. Θὰ δυναθῶμεν λοιπὸν νὰ μάθωμεν ἀκριβῶς ποῦ εἴμεθα!»

Καὶ οἱ τρεῖς, θέτοντες τὰ ὄπλα ἐπὶ τῶν ὤμων, κατηνθύνθησαν ταχῆ βήματα πρὸς τὸν ἄγνωστον.

Ἐκεῖνος, βλέπων αὐτοὺς πλησιάζοντας, εἶειξε ζωηρὰν ἐκπληξίν.

Βεβαίωτατα ἐφάνετο ὅτι δὲν περιέμενε ποτὲ νὰ συναντήσῃ ξένους ἐπὶ τῆς ἀκτῆς ταύτης. Προφανῆς ἦτο ὡσαύτως, ὅτι δὲν εἶδεν εἰσῆτι τὰ λειψάνα τοῦ Πιλιγκρίν καὶ διὰ τοῦτο τόσον ἐξέπληξεν αὐτὸν ἡ ἐμφάνισις τῶν ναυαγῶν. Ἄλλως τε κατὰ τὴν νύκτα ἡ παλίρροια κατεσυνέτριψε τὸ σκάφος τοῦ πλοίου καὶ μόνον λειψάνα τινα ἐπλεον ἀκόμη ἐν τῷ πελάγει.

Ἄρα εἶδεν ὁ ἄγνωστος τοὺς τέσσαρας ὀπλισμένους ἄνδρας ἐρχομένους πρὸς αὐτὸν ἑσταθῆ καὶ ἔφερε τὸ ἀπὸ τοῦ ὄμου του ἀνηρημένον ὄπλον ταχέως εἰς τὰς χεῖρας καὶ πρότεινεν αὐτὸ πρὸς αὐτούς. Ἐνόησεν ὅτι ἐταράχθη.

Ὁ Ντίκ-Σάντ ἐχαίρισε διὰ χειρονομίας, τὴν ὁποίαν ὁ ἄγνωστος ἠνόησε βεβαίως, διότι ἄνευ διαταγῆς προσχώρησε πρὸς αὐτούς.

Ὁ Ντίκ-Σάντ ἠδυνήθη νὰ τὸν ἐξετάσῃ μετὰ προσοχῆς.

Ἦτο ἄνθρωπος εὐρωστος, τεσσαρακοντούτης περίπου εἶχε ζωηροὺς ὀφθαλμούς, κόμην καὶ γένειον λευκάζοντα καὶ χρῶμα ἠλιεακῆς, εἰς ἔχουσαν οἱ νομάδες καὶ ἀγρόται οἰτινες ζῶσι πάντοτε ἐν ὑπαίθρῳ ἐν τῷ ὄρει, ἢ ταῖς πεδιάσιν. Ἐφόρει ἀμπέχωνον ἐκ κατεργασμένου δέρματος πλατύγυρος πῖλος ἐκκαλυπτε τὴν κεφαλὴν του· τὰ δερμάτινα ὑποδήματα αὐτοῦ ἐφθάνον μέχρι τῶν γονάτων του· οἱ δὲ περνηστίδες μὲ πλατεῖς ὀδοντωτοὺς προχίσκους ἔχον προσηλωμένοι ἐπὶ τῶν πτερνῶν.

Ἦνόησε λοιπὸν ὁ Ντίκ-Σάντ ὅτι δὲν εἶχεν ἐνώπιον του Ἰνδόν τινα, ἐκ τῶν συνήθων περὶπόρων τῶν κοιλάδων, ἀλλὰ τυχευτικῶς ξένον, πολλακῆς ἐπικίνδυνον κακούργον, οὗς συναντᾷ

τις συνήθως εἰς τὰς μακρὰς ἠπείρους. Ἐφαίνετο ἰδίως, ἐκ τοῦ εὐσταθοῦς παραστήματος αὐτοῦ, ἐκ τοῦ ἐρυθροῦ τῶν τριχῶν τῆς γενειάδος χρώματος, ὅτι ὁ ἄγνωστος οὗτος δυνατὸν ν' ἀνήκεν εἰς τὴν ἀγγλο-σαξωνικὴν φυλὴν. Δὲν ἦτο ἐπομένως οὔτε Ἰνδός, οὔτε Ἰσπανός.

Ἡ σκέψις αὕτη ἐβεβαιώθη ὅταν ὁ Ντίκ-Σάντ τῷ εἶπεν ἀγγλιστί: «Καλῶς ἤλθατε!» καὶ ἐκεῖνος ἀπήντησε διὰ τῆς αὐτῆς γλώσσης καὶ προσφορᾶς καθαράς.

«Καὶ σεις καλῶς ἤλθατε, φίλοι μου,» καὶ προσχωρῶν πρὸς τὸν δοκιμὸν συνέσφιξε τὴν χεῖρα του.

Πρὸς δὲ τοὺς μαῦρους ἀπήνθουν χαιρετισμὸν διὰ τῆς χειρὸς μόνον, χωρὶς νὰ τοῖς εἶπῃ τι.

«Εἶσθε Ἄγγλος; ἠρώτησεν τὸν δοκιμὸν οὗτος.

— Ἀμερικανός, ἀπεκρίθη ὁ Ντίκ-Σάντ.

— Ἐκ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς;

— Ἐκ τῆς Βορείου.»

Ἡ ἀπάντησις αὕτη φαίνεται οὕτως εὐηρέστησεν εἰς τὸν ἄγνωστον, διότι ἐσφιγξε περισσότερο τὴν χεῖρα τοῦ δοκιμοῦ κατὰ τὴν Ἀμερικανικὴν συνήθειαν.

«Καὶ δύναμαι νὰ μάθω, φίλε μου, ἠρώτησεν οὗτος, πῶς εὐρέθητε ἐπὶ τῆς ἀκτῆς ταύτης;»

Ἄλλὰ ταυτοχρόνως καὶ χωρὶς νὰ περιμείνῃ τὴν ἀπάντησιν τοῦ δοκιμοῦ ὁ ἄγνωστος ἔσυρε τὸν πῖλον του καὶ ἐχαίριτεσεν.

Ἡ κυρία Βελντόν προσχωρῶσα πρὸς τὴν ὄχθην, ἦτον ἤδη κατέναντι αὐτοῦ.

Ἀπήντησε λοιπὸν αὕτη πρὸς τὴν ἐρώτησιν τοῦ ἀγνώστου.

«Κύριε, εἴμεθα ναυαγοί, τῶν ὁποίων τὸ πλοῖον ἐθράυσθη χθὲς ἐπὶ τῶν σκοπέλων!»

Συνεκίσθηκα λύπης ἐξωγραφίσθη ἐπὶ τοῦ προ-

σώπου τοῦ ἀγνώστου, ὅστις ἐρρίψε τὸ βλέμμα πρὸς τὴν ἀκτὴν πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ ναυαγίου.

«Δὲν εἴμενε τίποτε ἐκ τοῦ πλοίου μας, προσέθηκε ὁ δοκιμὸς. Ἡ παλίρροια συνεπλήρωσε τὴν καταστροφὴν κατὰ τὴν νύκτα.»

— Καὶ κατὰ πρῶτον θὰ σὰς ἐρωτήσωμεν ποῦ εἴμεθα:

Ἄλλ' εἶσθε ἐν τῇ ἀκτῇ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, ἀπεκρίθη ὁ ἄγνωστος ἐκπληχθεὶς διὰ τὴν ἐρώτησιν Εἶχατε ἀμφιβολίαν τινα περὶ τούτου;

Ναί, κύριε, διότι ἡ τρικυμία μᾶς ἐξέβαλεν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ καὶ δὲν δύναμαι νὰ ὑπολογίσω ἀκριβῶς τὴν θέσιν μας, ἀπεκρίθη ὁ Ντίκ-Σάντ καὶ ἐπιθυμῶ νὰ μάθω ἤδη ἀκριβέστερον ποῦ εἴμεθα; ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τοῦ Περού, ὑπαθέτω.

— Ὅχι, φίλε μου, ὄχι! Ὀλίγον νοτιώτερον. Ἐξωκείλατε ἐπὶ τῆς Βολιβιανῆς ἀκτῆς.

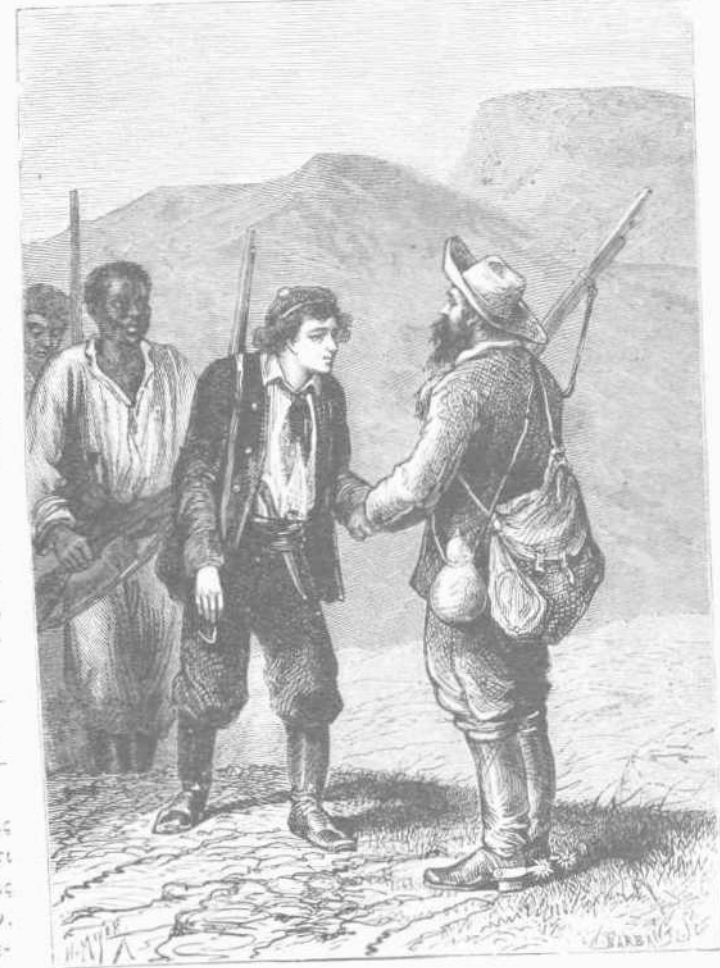
— Ἄ! εἶπεν ὁ Ντίκ-Σάντ.

— Καὶ κλίσατε εἰς τὸ μεσημβρινὸν μέρος τῆς Βολιβίας, τοῦ γειτονικοῦ μετὰ τῆς Χιλῆς.

— Τότε ποῖα εἶνε ἡ ἀκρὰ αὕτη; ἠρώτησεν ὁ Ντίκ-Σάντ, δεικνύων τὸ πρὸς νότον ἄκρωτήριο.

— Δὲν εἰξεύρω νὰ σὰς εἶπω τὸ ὄνομα του, ἀπήντησεν ὁ ἄγνωστος· εἶνε πρώτη φορά καθ' ἣν ἐπισκέπτομαι τὴν ἀκτὴν ταύτην καὶ δὲν γνωρίζω αὐτὴν ἐπαρκῶς.»

Ὁ Ντίκ-Σάντ ἐσκέπτετο περὶ ὧσων ἤκουσε. Δὲν ἐξεπλήσσετο ὅμως, διότι ἦτο δυνατὸν ν' ἀπατηθῆ ἕνεκα τῶν ρευμάτων· ἀλλ' ἡ πλάνη δὲν ἦτο σπουδαία. Πράγματι, ἐνόμιζεν ὅτι ἦτο μετὰ τῆς εἰκοστῆς ἐβδόμης καὶ τριακοστῆς παραλλήλου, μετὰ τὴν συνάντησιν τῆς νήσου

Καλῶς ἤλθατε, φίλοι μου

τοῦ Πάσχα, καὶ ἦτο ἐπὶ τῆς εἰκοστῆς πέμπτης παραλλήλου. Ἀναμφιβόλως λοιπὸν τὸ Πιλιγκρίν παρέκλινε σχεδὸν ἐλάχιστον ἀναλόγως πρὸς τὴν τόσῳ μακρὰν πορείαν του.

Ἄλλως τε δὲν ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ καὶ εἰς τὰς βεβαιώσεις τοῦ ἀγνώστου. Ἐὰν ὅμως ἦσαν ἐν τῇ κάτω Βολιβίᾳ οὐδὲν ἄπορον διατὶ εὐρέθησαν ἐν χώρᾳ ἐρήμῳ, καθ' ὅσον ἡ κάτω Βολιβία εἶνε ὄντως χώρα ἐρήμῳ.

«Κύριε, λέγει τότε ὁ Ντίκ-Σάντ, μετὰ τὴν ἀπάντησίν σας, συμπεραίνω ὅτι εἴμεθα πολὺ μακρὰν τῆς Λίμας.

— Ὡ! βεβαίως, ἡ Λίμα εἶνε μακρὰν... ἐκεῖθεν! πρὸς βορρᾶν!»

Ἡ κ. Βελντόν συνέλαβε κατ' ἀρχῆς ὑπονοίας διὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Μικρού καὶ παρετήρησεν νεωστὶ ἐλθόντα μετὰ προσοχῆς μεγίστης ἀλλὰ τὸ παράστημά του καὶ ἡ ὄμιλία του ὑπενέβαινον ἀνθρώπων καλῆς πίστεως.

«Κύριε, ἴσως ἡ ἐρώτησίς μου εἶνε ὀλίγον ἀπὸ-τομος... Μήπως εἴσθε καταγωγῆς Περουβιανῆς;

— Εἴμαι Ἀμερικανὸς ὡπὼς καὶ σεῖς, κυρία;... λέγει ὁ ἀγνώστος, περιμένων ἐπὶ στιγμὴν τὴν συμπλήρωσιν τῆς φράσεώς του.

— Κυρία Βελντόν, προσέθηκεν ἡ κ. Βελντόν.

— Ἐγὼ ὀνομάζομαι Ἀρῆς καὶ ἐγεννήθην ἐν τῇ Νοτίῳ Καρολίᾳ. Ἀλλὰ πρὸ εἰκοσιν ἐτῶν ἐγκατέλιπον τὴν πατρίδα μου καὶ ἦλθον εἰς τοὺς λευμῶνας τῆς Βολιβίας, καὶ εὐχαριστοῦμαι σήμερον διότι βλέπω συμπατριώτας μου.

Κατοικεῖτε τὸ μέρος τοῦτο τῆς ἐπαρχίας, κύριε Ἀρῆ; ἠρώτησεν ἡ κ. Βελντόν.

— Ὁχι, κυρία Βελντόν, ἀπεκρίθη ὁ Ἀρῆς, κατοικῶ ἐν ἑνὶ νοτιώτερον, ἐπὶ τῆς μεθορίου

γραμμῆς τῆς Χιλῆς ἀλλὰ τώρα μεταβαίνω εἰς τὸ Ἀτακαμά, πρὸς τὸ νοτιανατολικόν.

— Εἴμεθα εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὁμωνύμου ἐρήμου; ἠρώτησεν ὁ Ντίκ-Σάντ.

Ἀκριβῶς, φίλε μου, καὶ ἡ ἐρῆμος αὕτη ἐκτείνεται μακρὰν, ὅπισθεν τῶν ὄρεων τούτων.

— Ἡ ἐρῆμος Ἀτακαμά, ἐπανέλαθεν ὁ Ντίκ-Σάντ.

— Ναί, ἀπεκρίθη ὁ Ἀρῆς. Ἡ ἐρῆμος αὕτη εἶνε χώρα διάφορος τῆς εὐρείας νοτίου Ἀμερικῆς ὑπὸ πολλὰς ἐσφύεις. Εἶνε ἡ μερὶς αὐτῆς ἡ μάλλον περίεργος ἀλλὰ καὶ ἡ ὀλιγίστη γνωστή.

— Κεὶ ταξιδεύετε μόνος; ἠρώτησεν ἡ κ. Βελντόν.

— Ὡ! δὲν πράττω πρῶτην φοράν τοῦτο! ἀπήντησεν ὁ Ἀμερικανός. Εἰς ἀπόστασιν δικοσίων μιλίων ἀπ' ἐδῶ, ὑπάρχει ἑπαυλιεὶς ἡ χατσιέντα (ἑπαυλιεὶς) τοῦ Ἁγίου-Εὐτυχίου, ἀνήκουσα εἰς ἕνα ἀδελφόν μου, καὶ ἐκεῖ μεταβαίνω χερὶν τοῦ ἐμπορίου μου.

Ἐὰν θέλετε νὰ μ' ἀκολουθήσητε,

θὰ τύχητε ὑποδοχῆς εὐμενοῦς καὶ ὅλα τὰ μέσα θὰ σας παρασχεθῶσιν ὡπὼς μεταβῆτε εἰς τὴν πόλιν Ἀτακαμά. Ὁ ἀδελφός μου θὰ εἶνε εὐτυχῆς νὰ σας δεχθῆ.

Αἱ προσφοραὶ αὗται, γινόμεναι ἀνυποκρίτως, ἐγέννησαν εὐνοίαν παρὰ τῶν ναυαγῶν πρὸς τὸν Ἀμερικανόν, ὅστις ἐπανέλαθεν ἀμέσως ἀπευθυνόμενος πρὸς τὴν κ. Βελντόν.

«Οἱ κύριοι οὗτοι εἶνε δούλοι σας;— Καὶ εἰδείξεν διὰ τῆς χειρὸς τὸν Θωμᾶν καὶ τοὺς συντρόφους του.

«Δὲν ἔχομεν πλέον δούλους ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις, ἀπεκρίθη ζωηρῶς ἡ κ. Βελντόν. Ὁ Βερρᾶς ἀπὸ πολλοῦ χρόνου κατήργησε τὴν

«Τὸ χαριτωμένο παιδάκι! λέγει ὁ Ἀμερικανός.

δουλείαν καὶ ὁ Νότος ὀφείλει νὰ μιμηθῆ τὸ παράδειγμα ἐκείνου!

Ἄ! ὀρθώτατα, ἀπεκρίθη ὁ Ἀρῆς. Ἐλησμόνησα ὅτι ὁ πόλεμος τοῦ 1862 διέλυσε τὸ φερόν τοῦτο ζήτημα. Ζητῶ συγγνώμην παρὰ τῶν καλῶν τούτων ἀνδρῶν, προσέθηκεν ὁ Ἀρῆς, μετὰ λεπτῆς εἰρωνείας χαρακτηρίζουσης τοὺς νοτίους Ἀμερικανούς. Ἀλλὰ, βλέπων τοὺς εὐπατριῶδας αὐτοὺς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν σας, εἶπον...

— Δὲν εἶνε καθόλου, οὐδὲ ὑπῆρξαν ποτέ, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μου, κύριε, ὑπέλαβεν σοβαρῶς ἡ κ. Βελντόν.

— Τὸ θεωροῦμεν τιμὴν μας νὰ σας ὑπηρετῶμεν, κυρία Βελντόν, εἶπε τότε ὁ γέρον Θωμᾶς. Ἀλλὰ, ὅπερ ὁ κ. Ἀρῆς τὸ γνωρίζει, δὲν ἀνῆκομεν εἰς οὐδένα. Ἡμεῖς δούλος, ἐγὼ, εἶνε ἀληθές, καὶ ἐπωλήθη ὡς δούλος ἐν Ἀμερικῇ, ἐξαετῆς τότε ὦν ἄλλ' ὁ υἱός μου Μπάτ ἐγεννήθη παρὰ πατρός ἀπελευθέρου ὡπὼς καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι σύντροφοί μου.

— Δὲν δύναμαι ἢ νὰ σας συγχαρῶ! ἀπεκρίθη ὁ Ἀρῆς δι' ὕψους ἀπαρέσσαντος εἰς τὴν κ. Βελντόν. Ἐπὶ τῆς Βολιβίας ἄλλως τε δὲν ἔχομεν δούλους. Λοιπὸν δύνασθε νὰ μὴ φοβῆσθε καὶ νὰ βαδίζετε ἐπὶ τοῦ ἰσχυροῦ τούτου ἐλευθέρως ὡπὼς καὶ ἐν τοῖς κράτεσι τῆς Νέας-Βρετανίας.

Τὴν στιγμὴν ταύτην, ὁ μικρὸς Ἰακώβος, συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς Νανάς, ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ σπηλαίου τρίβων τοὺς ὀφθαλμούς. Κατόπιν, ἰδὼν τὴν μητέρα του, προσέτρεξε πρὸς αὐτήν. Ἡ κ. Βελντόν τὸν ἐνηγκαλίσθη τρυφερῶς.

«Τὸ χαριτωμένον παιδάκι! λέγει ὁ Ἀμερικανός, πλησιάζων τὸν Ἰακώβον.

— Εἶνε ὁ υἱός μου, ἀπήντησεν ἡ κυρία Βελντόν.

— Ναί; κυρία Βελντόν, ἐδοκιμάσατε διπλὰς βυσάνους λοιπὸν τότε!

— Ὁ Θεὸς τὸ ἐτήρησε σῶον καὶ ὑγιεινῆς, ὡς καὶ ἡμεῖς, κύριε Ἀρῆ, ἀπεκρίθη ἡ κ. Βελντόν.

— Μοὶ ἐπιτρέπετε νὰ τὸ φιλήσω εἰς τὰς ὀραϊκὰς παρειάς του; ἠρώτησεν ὁ Ἀρῆς.

— Εὐχαριστῶς, ἀπεκρίθη ἡ κ. Βελντόν.

Ἀλλ' ἡ μορφή τοῦ «κυρίου Ἀρῆ» δὲν ἤρесе τόσον εἰς τὸν μικρὸν Ἰακώβον καὶ συνεσειρώθη πλησίον τῆς μητρός του.

— Ἄ! λέγει ὁ Ἀρῆς, δὲν θέλεις νὰ σὲ ἐναγλισθῶ! Σὲ φοβίζω μικρὲ μου φίλε;

— Συγχωρῆστέ τον, κύριε, ἔσπευσε νὰ εἴπῃ ἡ κ. Βελντόν. Φοβεῖται.

— Καλὰ! Θὰ κάμωμεν μεγαλειτέρην γνωριμίαν! ἀπεκρίθη ὁ Ἀρῆς. Εἰς τὴν χατσιέντα θὰ διασκεδάσῃς μ' ἐν ἀλογαίᾳ, τὸ ὅποιον θὰ σοῦ χερῶν καὶ τότε θὰ μὲ ἀγαπᾷς.

Ἀλλ' ἡ προσφορὰ τοῦ ἱππάρχου δὲν ἴσχυσε νὰ ἐλκύσῃ τὴν εὐνοίαν τοῦ Ἰακώβου.

Ἡ κυρία Βελντόν στενοχωρηθεῖσα ἔσπευσε νὰ μεταστρέψῃ τὸ θέμα τῆς συνομιλίας. Δὲν ἔπρεπε νὰ δυσχεραστῶσιν ἄνθρωπον, ὅστις τόσον εὐγενῶς προσέφερεν ὑπηρεσίας εἰς αὐτοὺς.

Ὁ Ντίκ-Σάντ, κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, ἐσκέπτετο ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν ἑπαυλιὴν τοῦ Ἁγίου-Εὐτυχίου. Ἡ ἑπαυλιεὶς αὕτη ἀπέειχεν, ὡς εἶπεν ὁ Ἀρῆς, διακόσια μίλλια καὶ ὁ δρόμος διέσχιζεν ὅσῃ καὶ πεδιάδας, ταξιδίδιον ὀληαδῆ κοπιαστικώτατον, καθ' ὅσον καὶ τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας ἔλειπον ἐντελῶς.

Ὁ νεαρὸς δόκιμος ἐπέφερε μερικὰς παρατηρήσεις ὡς πρὸς τοῦτο καὶ περιέμενε τὴν ἀπάντησιν τοῦ Ἀμερικανοῦ.

«Τὸ ταξιδίδιον εἶνε ὀλίγον μακρὸν, πράγματι ἀπεκρίθη ὁ Ἀρῆς, ἀλλ' ἔχω ἐκεῖ, ἐκατὸν θήματα ὅπισθεν τῆς ὄχθης, ἵππων τὸν ὅποιον θέτω εἰς τὴν διάθεσιν τῆς κυρίας Βελντόν καὶ τοῦ υἱοῦ της. Δι' ἡμᾶς, οὐδεμία δυσκολία, δὲν εἶνε κόπος πολὺς νὰ βαδίζωμεν πεζῇ. Ἄλλως τε εἶπον διακόσια μίλλια, νομίζων ὅτι θ' ἀκολουθήσωμεν τὴν ὄχθην τοῦ ποταμίου. Ἀλλὰ ἂν διέλθωμεν διὰ τοῦ δάσους ὁ δρόμος μας θὰ συντομευθῆ τοῦλάχιστον κατὰ ὀγδοήκοντα μίλλια καὶ, ἂν διατρέχωμεν δέκα μίλλια καθ' ἑκάστην, νομίζω ὅτι θὰ φθάσωμεν εἰς τὴν ἑπαυλιὴν ἀκόπως.

Ἡ κ. Βελντόν ὑψαρίστησε τὸν Ἀμερικανόν.

«Δὲν δύνασθε κάλλιον νὰ μ' εὐχαριστήσητε ἢ δεχομένη, ἀπεκρίθη ὁ Ἀρῆς. Ἄν καὶ δὲν διήλθον ποτὲ τὸ δάσος τοῦτο ἐν τούτοις θὰ διέλθωμεν εὐαρέστως ὡπὼς διήλθον τόσα ἄλλα ὅσῃ τῆς Βολιβίας.

Ἀλλ' ἐγείρεται σπουδαιότερον ζήτημα, τὸ ζήτημα τῶν ζωοτροφῶν. Αἱ ζωοτροφῆαι ἅς ἔχω μόνις ἐμὲ ἀρκοῦσι διὰ τὸν δρόμον.

— Κύριε Ἀρῆ, ἀπεκρίθη ἡ κ. Βελντόν, ἔχομεν εὐτυχῶς ἀφθόνας ζωοτροφῆας καὶ τὸ θεωροῦμεν εὐτύχημα ὅτι θὰ τὰς μοιρασθῶμεν.

— Τότε λοιπὸν κυρία Βελντόν, μοῦ φαίνεται ὅτι ὅλα βαίνουσι καλῶς καὶ ὑπολείπεται ἡμῖν μόνη ἡ ἀναχώρησις.

Ὁ Ἀρῆς διηυθύνθη πρὸς τὴν ὄχθην, μετὰ τὴν πρόθεσιν νὰ λάβῃ τὸν ἵππον του, ὅταν ὁ Ντίκ-Σάντ τὸν ἐσταμάτησεν ἀκόμη καὶ τὸν ἠρώτησέ τι.

Δὲν ἐφαίνετο καλὸν εἰς τὸν νεαρὸν δόκιμον νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν ἀκτὴν καὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ ἐσωτερικόν τῆς χώρας, εἰς τὸ ἀτελεύτητον αὐτὸ δάσος. Ὡς ναύτης πρεστίμα μάλλον τὴν παράλιον ὁδὸν τῆς μεσογείου.

«Κύριε Ἀρῆ, εἶπεν οὗτος, ἀντὶ νὰ διατρέξωμεν κατὰ διακόσια μίλλια τὴν ἐρῆμον ταύτην τοῦ Ἀτακαμά, διατὶ δὲν ἀκολουθοῦμεν τὴν παράλιον ὁδόν; Δὲν θὰ ἦτο καλλίτερον νὰ ζήτῶμεν οὕτω πόλιν παράλιον εἴτε πρὸς βορρᾶν εἴτε πρὸς νότον.

— Ἀλλά, νεαρέ μου φίλε, ἀπεκρίθη ὁ Ἀρῆς, συνοφρυόμενος ἑλαφρῶς, νομίζω ὅτι δὲν θὰ εὐρηγητε πόλιν ἢ μετὰ τριακόσια ἢ τετρακόσια μίλια ἐπὶ τῆς ἀκτῆς ταύτης, τὴν ὁποίαν γνωρίζω ἁορίστως.

— Πρὸς βορρᾶν, καί, ἀπεκρίθη ὁ Ντίκ-Σάντ, ἀλλὰ πρὸς νότον; . . .

— Πρὸς νότον, ἀπεκρίθη ὁ Ἀμερικανός, ἀνάγκη νὰ κα-
ταβῆ τις μέχρι
τῆς Χιλῆς. Λοι-
πὸν ὁ δρόμος εἶνε
ὡσαύτως μακρὸς,
καὶ δὲν θὰ ἐπιθύ-
μουν ποτέ νὰ δι-
έλθω τὰς κοιλά-
δας τῆς Ἀργεν-
τινῆς Δημοκρα-
τίας. Ἐγὼ δέ,
μετὰ μεγάλης
μου λύπης, δὲν
θὰ δυναθῶνά σας
συνουδεύσω.

— Τὰ πλοῖα
τὰ μεταβαίνοντα
ἀπὸ τῆς Χιλῆς
εἰς τὸν Περὺ δὲν
διέρχονται λοιπὸν
πρὸ τῆς ἀκτῆς
ταύτης, ἠρώτησε
τότε ἡ κ. Βελντόν.

— Ὅχι, ἀπε-
κρίθη ὁ Ἀρῆς.
Πλείους βαθύ-
τερον ἐν τῷ πε-
λάγει.

— Πράγματι,
ἀπεκρίθη ἡ κ.
Βελντόν. — Ἐ-
καλά, Ντίκ, ἔχεις
ἀκόμη ν' ἀπευ-
θύνης ἐρώτησιν
τινὰ πρὸς τὸν κ.
Ἀρῆν;

— Μὴν μόνον, κυρία Βελντόν, ἀπεκρίθη ὁ δόκιμος, μὴ πειθόμενος εἰς τὴν πρότασιν τοῦ Ἀρῆ, θὰ ἐρωτήσω τὸν κ. Ἀρῆν εἰς ποῖον λιμὲνα θὰ δυναθῶμεν νὰ εὐρωμεν πλοῖον ὅπως ἐπιστρέψωμεν εἰς τὸν Ἅγιον Φραγκίσκον;

— Μὰ τὴν πίστιν μου, νεαρέ μου φίλε, δὲν δύναμαι περὶ τούτου νὰ σὲ πληροφρήσω, ἀπεκρίθη ὁ Ἀμερικανός. Γνωρίζω μόνον ὅτι θὰ δυναθῶμεν εἰς τὴν ἐπαυλιν τοῦ Ἁγίου-Εὐτυχίου νὰ σας παράσχωμεν τὰ μέσα διὰ τὴν μεταβα-
σιν εἰς τὴν πόλιν Ἀτακαμά, καὶ ἐκεῖθεν . . .

— Κύριε Ἀρῆ, εἶπε τότε ἡ κ. Βελντόν, μὴ

νομίασθε ὅτι ὁ Ντίκ-Σάντ διατάζει νὰ δεχθῆ τὴν προσφορὰν σας!

— Ὅχι, κυρία Βελντόν, ὄχι, βεβαίως, δὲν διατάζω, ἀπεκρίθη ὁ νεαρὸς δόκιμος, ἀλλ' ἐπιθυμῶ νὰ μάθω ποῖος εἶνε ὁ καλλίτερος τρόπος δι' οὗ θὰ ἐπανεέλθωμεν εἰς τὴν πατρίδα ἡμῶν.

— Μὴ φοβείσθε νὰ ἀπατηθῆτε παρ' ἐμοῦ, κ. Βελντόν. Σὰς ἐπαναλαμβάνω ὅτι σπανίως ἐπα-
νευρίσκω συμπλ-
τριώτας καὶ δι'
ἐμὲ εἶνε μεγίστη
εὐτυχία ὁσάκις
βλέπω τοιοῦτους
νὰ τοῖς φαίνωμαι
χρήσιμος.

— Δεχόμεθα
τὴν προσφορὰν
σας, κύριε Ἀρῆ,
ἀπεκρίθη ἡ κ.
Βελντόν, ἀλλὰ
δὲν ἐπιθυμοῦμεν ἐν
τούτοις νὰ σας
στερήσω τοῦ ἵπ-
που σας. Εἶμαι
καλὴ πεζοπόρος.

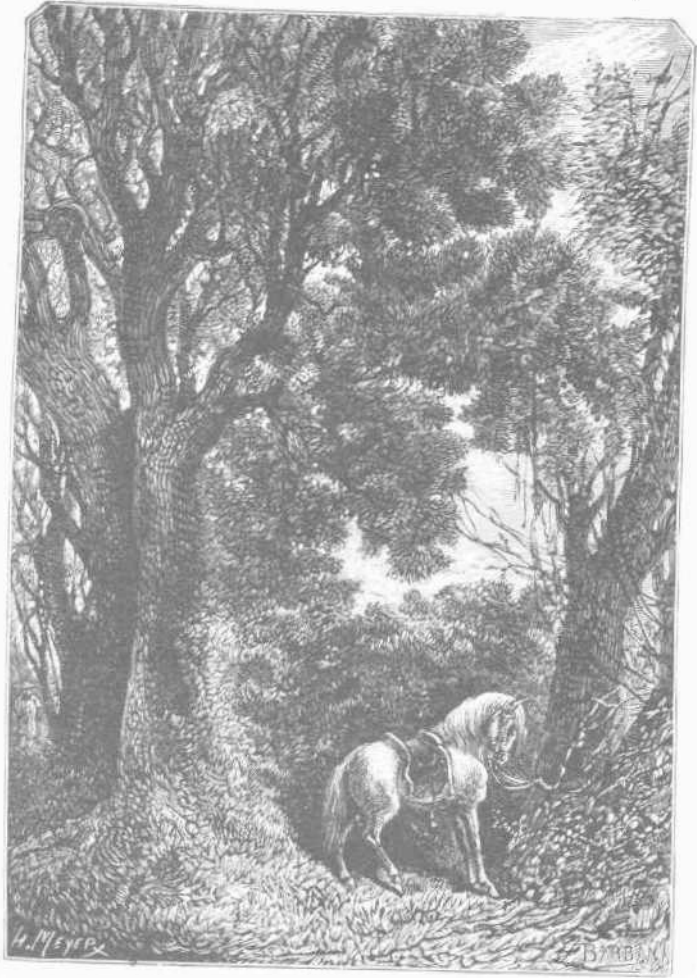
— Καὶ ἐγὼ
καλλιστος ὁρο-
μεύς, ἀπεκρίθη ὁ
Ἀρῆς ὑποκλινό-
μενος, συνειθισ-
μένος εἰς τὰς μα-
κρὰς πορείας διὰ
μέσου τῶν κοι-
λάδων. Ὅχι, κυ-
ρία Βελντόν σεῖς
μόνη καὶ ὀμικρὸς
Ἰάκωβος θὰ ἵπ-
πεύσωσιν. Εἶνε
δυνατὸν ἄλλως
νὰ εὐρωμεν καθ'
ὁδὸν ὑπὲρ τὰς
ἐπαύλειας, οἷτινες
θὰ μάς παραχω-

ρήσωσι τοὺς ἵππους των.»

Ὁ Ντίκ-Σάντ ἐνόησεν ὅτι ἐὰν ἐζήτη νέας πληροφορίας, θὰ δυσηρέσται τὴν κ. Βελντόν.

«Κύριε Ἀρῆ, λέγει οὗτος, πότε θ' ἀναχωρήσωμεν;

— Σήμερον, νεαρέ μου φίλε, ἀπεκρίθη ὁ Ἀμερικανός. Πρὸ τοῦ Ἀπριλίου, καθ' ὃν ὁ καιρὸς δεινούται, πρέπει νὰ εἰμεθα εἰς τὴν ἐπαυλιν τοῦ Ἁγίου-Εὐτυχίου. Καθ' ὅλου δ' εἶπεν ἡ διὰ τῶν ὁδῶν ὁδὸς εἶνε συντομωτέρα καὶ ἀσφαλε-
στέρη καθ' ὅσον ἡ ἀκτὴ εἶνε ἐκτεθειμένη εἰς τὰς ἐπιδρομὰς τῶν νεμερῶν Ἰνδῶν, ἀκαμάτων ληστῶν.

Ἐκεῖ ἵππος προσδεδεμένος εἰς τι δένδρον.....

— Ὡμα, φίλοι μου, ἀπεκρίθη ὁ Ντίκ-Σάντ στρεφόμενος πρὸς τοὺς μακῦρους, τώρα πρέπει νὰ ἐτοιμασθῶμεν. Ἄς ἐκλιζόμεν ἐκ τῶν προμη-
θειῶν τοῦ πλοίου τὰς πλέον εὐμετακομίστους, ἅς κάμωμεν δέματα, ἐκ τῶν ὁποίων ἕκαστος θὰ λάβῃ ἀνά ἓν

— Κύριε Ντίκ, λέγει ὁ Ἡρακλῆς, ἐὰν θέλετε, ἐγὼ φέρω ὅλον τὸν φορτίον.

— Ὅχι, γενναῖε μου Ἡρακλῆς, ἀπεκρίθη ὁ δόκιμος. Εἶνε καλλίτερον νὰ διαμοιρασθῶμεν τὸ βάρος.

— Εἶσαι γενναῖος σύντροφος, ὑπέλαθεν ὁ Ἀρῆς μειδιῶν, παρατηρῶν τὸν μακῦρον ὡς ἐμ-
πόρευμα. Εἰς τὰς ἀγορὰς τῆς Ἀρκεῖθς θὰ εἶχες
μεγάλην ἀξίαν!

— Ἀξίζω ὅτι ἀξίζω, ἀπεκρίθη ὁ Ἡρακλῆς γελῶν, καὶ εἰ ἀγορασταὶ πρέπει νὰ τρέχωσι
πολύ διὰ νὰ μὲ συλλάβωσι!

Τὰ πάντα ἠτοιμάσθησαν καὶ πρὸς ἐπίσπευ-
σιν τῆς ἀναχωρήσεως ἕκαστος εἰργάζετο εἰς τι.
Ἐπρεπε νὰ ἐροδικασθῶσι παντοιοτρόπως διὰ τα-
ξείδιον ὁδοκακῆμερον περίπου.

«Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἀναχωρήσωμεν, κύριε Ἀρῆ,
λέγει ἡ κ. Βελντόν, πρὶν ἢ δεχθῶμεν τὴν φιλο-
ξενίαν σας, σας παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε τὴν ἰδι-
κὴν μαζ. Σὰς φιλοξενούμεν μεθ' ὅλης ψυχῆς.

— Δέχομαι, κυρία Βελντόν, εὐχαρίστως!
ἀπεκρίθη φαιδρῶς ὁ Ἀρῆς.

— Μετὰ τινὰ λεπτὰ τὸ γεῦμα μάς θὰ εἶνε
ἐτοιμον.

— Καλὰ, κυρία Βελντόν. Κατὰ τὰ δεκά
ταῦτα λεπτὰ θὰ φέρω τὸν ἵππον μου ἐδῶ. Ἐ-
γευματίσεν ἤδη ἐκεῖνος!

— Θέλετε νὰ σας συνουδεύσω, κύριε; ἠρώ-
τησεν ὁ Ντίκ-Σάντ τὸν Ἀμερικανόν.

— Ὅπως θέλετε, νεαρέ μου φίλε, ἀπεκρίθη ὁ
Ἀρῆς. Ἐλθετε, νὰ ἴδωμεν τὰς ἐκβολὰς τοῦ πο-
ταμίου.»

Ἀμφότεροι ἀνεχώρησαν.

Κατὰ τὸ διάστημα τούτου ὁ Ἡρακλῆς μετέβη
εἰς ἀναζήτησιν τοῦ ἐντομολόγου.

Ὁ Κύρ-Βενέδικτος ἀνησυχεῖ ὀλίγον, μὰ τὴν
πίστιν μου, διὰ τὰ περὶ αὐτὸν συμβαίνοντα.
Ἐπλανᾶτο ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ βράχου, εἰς ἀνα-
ζήτησιν ἐντόμου «δυσσευρέτου» καὶ ἀγνώστου
ἀλλαχόσε.

Ὁ Ἡρακλῆς τὸν ἐπανέρερον ἐκόντα ἄκοντα.

Ἡ κ. Βελντόν τῷ ἀνεκοίνωσεν ὅτι ἡ ἀνα-
χώρησις ἀπεφασίσθη καὶ ὅτι ἐπὶ δεκά ἡμέρας θὰ
ταξιδεύσωσιν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς ἠπείρου.

Ὁ Κύρ-Βενέδικτος ἀπεκρίθη ὅτι εἶνε ἐτοιμος
πρὸς ἀναχώρησιν καὶ ὅτι θεωρεῖ εὐτύχημα τὸ
νὰ διέλθωσι καὶ τὴν Ἀμερικὴν ὁλόκληρον ἐὰν
τῷ ἐπιτρέψωσι νὰ συλλέγῃ ἐντομα καθ' ὁδόν.

Ἡ κυρία Βελντόν ἐνησχολήθη τότε, βοηθου-
μένη ὑπὸ τῆς Νανζα, εἰς τὴν ἐτοιμασίαν τοῦ

γεύματος, καλοῦ ἐνδοναματωτικοῦ διὰ τὸν δρόμον.

Κατὰ τὸν χρόνον τούτου ὁ Ἀρῆς, ἀκολουθού-
μενος ὑπὸ τοῦ Ντίκ-Σάντ, ἐστράφη πρὸς τὴν
γωνίαν τοῦ βράχου. Ἀμφότεροι ἠκολούθουν τὴν
ὄχθην εἰς ἀπόστασιν τριακοσίων βημάτων. Ἐκεῖ
εἰς ἵππος, προσδεδεμένος εἰς τι δένδρον, ἐχρημέ-
τιζεν χαριέντως ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει τοῦ κυρίου του.

Ἦτο ζῶον εὐρωστον, γένους ἀγνώστου διὰ
τὸν Ντίκ-Σάντ. Εἶχε τὸ στήθος μακρὸν, τὴν
ὄσφιν βραχεῖαν καὶ τὰ ἰπισθόκωλα μακρὰ, τοὺς
ὤμους εὐρεῖς, τὴν πρόσφιν σχεδὸν κυρτὴν καὶ
ἐν γένει ἐφαινετο ὅτι ἀνήκειν εἰς Ἀραβικὴν κα-
ταγωγὴν.

«Βλέπετε, νεαρέ μου φίλε, λέγει ὁ Ἀρῆς, ὅτι
ὁ ἵππος μου εἶνε εὐρωστον ζῶον καὶ δεικνύει με-
γάλην ἀντοχήν εἰς τὸν δρόμον.»

Ὁ Ἀρῆς ἔλυσε τὸν ἵππον του, τὸν ἔλαβε διὰ
τοῦ ἠνίου καὶ κατέβη τὴν ὄχθην, ἠγούμενου τοῦ
Ντίκ-Σάντ. Οὗτος ἐρρίψε βλέμμα ταχὺ πρὸς
τὸν ποταμὸν καὶ πρὸς τὸ ὄσος. Ἀλλ' οὐδὲν
εἶδεν ἀνησυχαστικόν. Τότε ἀπέτεινε τὴν ἐξῆς
ἐρώτησιν πρὸς τὸν Ἀμερικανόν.

«Κύριε Ἀρῆ, μήπως συνητήσατε κατὰ τὴν
νύκτα ταύτην Πορτογαλλὸν τινὰ ὀνομαζόμενον
Μαῦρον;

— Μαῦρος; ἀπήντησεν ὁ Ἀρῆς μετ' ὕψους
ἐλέγχοντος παντελῆ ἄγνοιαν. Τί εἶνε αὐτός ὁ
Μαῦρος;

— Εἶνε ὁ μάγειρος τοῦ πλοίου, ἀπεκρίθη ὁ
Ντίκ-Σάντ. Χθὲς τὴν ἐσπέραν ἦτο ἀκόμη μεθ'
ἡμῶν ἀλλὰ κατὰ τὴν νύκτα, μάς ἀφῆκε καὶ
ἀνεχώρησε παρακολουθῶν τὴν ὄχθην τοῦ πο-
ταμίου. Καὶ λοιπὸν σας ἠρώτησα μήπως τὸν
συνητήσατέ πευ, ἀρῶ διήλθετε τὴν ὄχθην τοῦ
ποταμίου.

— Οὐδένα συνήτησα, ἀπήντησεν ὁ Ἀμε-
ρικανός, καὶ ἐὰν ὁ μάγειρός σας περιεπλανήθη
μόνος ἐν τῷ ὄσῳ, εἶνε κίνδυνός μὴ ἐχθῆ. Πι-
θανόν νὰ τὸν συναντήσωμεν καθ' ὁδόν.

— Ναι... πιθανόν! ἀπήντησεν ὁ Ντίκ-
Σάντ.

Ὅταν ἀμφότεροι ἐπανῆλθον εἰς τὸ ἄντρον, τὸ
γεῦμα ἦτο ἐτοιμον. Συνίστατο, ὅπως τὸ δείπνον
τῆς προτερίας, ἐξ ἐδωδιμων, ἐκ κρέατος βοείου
ἠλισμένου καὶ ἐξ ἄρτου ὀπιρῆτου. Ὁ Ἀρῆς
ἔφαγε μετὰ καταπληκτικῆς ὀρέξεως.

— Λοιπὸν, εἶπεν οὗτος, βλέπω ὅτι δὲν θὰ
ἀποθάνωμεν τῆς πείνης, τὸν κινδύνον δὲ πιστεύω
ὅτι συμβαίνει εἰς τὸν δυστυχῆ Πορτογαλλόν,
περὶ οὗ μοι ὁμιλήσατε.

— Ἀ, λέγει ἡ κ. Βελντόν, ὁ Ντίκ-Σάντ,
σας ὁμίλησε περὶ τῆς ἀπωλείας τοῦ Μαῦρου;

— Ναι, κυρία Βελντόν, ἀπεκρίθη ὁ δόκιμος.
Ἐπιθυμοῦμεν νὰ μάθω ἐὰν ὁ κ. Ἀρῆς τὸν συνή-
τησέ πευ.

— Ὅχι, ἀπεκρίθη ὁ Ἀρῆς. Ἄς ἀφῆσωμεν

λοιπὸν τὸν λειποτάκτην αὐτὸν ὅπου καὶ ἂν εἶνε καὶ ὡς φροντίσωμεν περὶ τῆς ἀναχωρήσεως! — ὅταν θελήσητε, κυρία Βελντόν!

Ἐκαστος ἔλαβε τὸν σάκκον του. Ἡ κυρία Βελντόν βοηθημένη ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους ἀνέβη ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ ὁ μικρὸς ἀγνώμων Ἰάκωβος ἔχων τὸ ὄπλον του ἐπ' ὤμου, ἐκαρφώθη καὶ οὕτως ἐπὶ τοῦ ἵππου χωρὶς νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν παρασχόντα εἰς αὐτὸν τὴν εὐεργεσίαν ταύτην. Ἀναβάς λοιπὸν ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ τεθείς πρὸς τῆς μητρὸς του ἐκράτει τὰ ἵνια καὶ ἐνόμιζεν ἑαυτὸν ἀρχηγὸν τοῦ καρθαίνου.

(ἔπεται συνέχεια).

(Κατὰ τὸν Ἰούλιον Βέρν).

Ο ΧΩΡΟΣ ΤΩΝ ΕΥΣΕΒΩΝ

Ἐν ἄρχῃ τινὶ τῆς μεσογείου θαλάσσης ἐκπλαυταὶ νεχελῶς, ὡς γνωστόν, ἢ τριγωνικὴ νῆσος Σικελία, ἐν τῇ ἀνατολικῇ πλευρᾷ τῆς ὁποίας ὑψοῦται τὸ ἡφαιστειον ὄρος, ἢ Αἴτνη. Τὸ ὄρος τοῦτο κατὰ τὴν μυθολογίαν ἐξετόξευσεν ἐκεῖ ὁ Ὀλύμπιος Ζεὺς κατὰ τοῦ Τυρῶνος, τέρας ὑπερανθρώπου, μετὰ μανίας πρὸς ἐκδικισιν κατὰ τῶν θεῶν ἐπερχομένου. Καὶ τὸν μὲν Τυρῶνα κατέχωσεν ὑπ' αὐτῷ καὶ διώρισεν ὡς φύλακα τὸν Ἡφαιστον, ὅστις ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους τὸ χαλκίδιον του ἔστησε καὶ ἐργάζετο, τὸ τέρας ὁμῶς μὴ φρονεῦν καὶ στενοχωρούμενον ὑπὸ τοῦ βάρους τῆς Αἴτνης συστρέφεται περὶ ἑνίστε καὶ θέτει κατὰ καιροῦ εἰς κραδασμὸν τὴν νῆσον, ἐξομῆ δὲ ἐκ τῶν κρατήρων ὕλας ἐν τετηκνίᾳ καὶ διαπύρῳ καταστάσει οὐσας. Παρηλθὼν χρόνοι, τὴν μυθολογίαν διεδέχθη ἡ ἱστορία καὶ τὸν Ἡφαιστον καὶ τὰς λοιπὰς οὐρανίας καὶ ἐπιγείους θεότητας ἐκήδευσεν πανιχρότατα ὁ Χριστιανισμὸς, καὶ ὁμῶς ὁ δυσμοῖρος Τυρῶν ἐξοκλουθεὶ ἀποτίνων τὴν σκληρὰν ποινήν του. Στένει καὶ σπαρταρᾷ ὑπὸ τὸ πικρὸν βῆμα, σείει τὸ ἔδαφος καὶ ἐξομῆ πυρῶδεις ποταμούς τῆς πικρῆς χολῆς του, ἀλλὰ κατὰ μικρὰ πλέον διαλείμματα καὶ μετ' ἐξησθενωμένης ἐντάσεως. Ἐγήρασεν ὁ ταλαίπωρος Τυρῶν, ἀδυνατίσεν ἐξομῶν ἐκάστοτε ἐκ τῶν σωματικῶν του δυνάμεων, λιποψυχῶν, καὶ πολὺ γλιγῶρα οἱ φυσιοδίφαι μετὰ τὰ γράψωσι τὴν νεκρολογίαν του, θὰ εἰπωσι περὶ αὐτοῦ τὴν τελευταίαν λέξιν των, θὰ τὸν κηδεύωσιν ἐκεῖ ὅπου ἀπέθανεν, ἐν τῇ παγερᾷ πλέον τότε Αἴτνη. Τί ὁ εὐφρῆς Ἑλληνικὸς ἀλληγορικὸς μῦθος, εἰς ἀπὸ τοὺς πολλοὺς τοὺς ὁποίους μόνον τὸ πνεῦμα τῶν ἡμετέρων προγόνων ἐγνώριζε νὰ πλάττῃ, ἀνιένεται, πάντες καταλαμβάνετε. Ἡ Αἴτνη εἶναι ἡφαιστειον, ἡφαι-

στειον γηράσκον. Οὐτε τὴν ἀρχὴν οὐτε τὸ τέλος τῆς ἐνεργείας τοῦ ἡφαιστείου τούτου δυνάμεθα νὰ δρίσωμεν, τοῦτο μόνον δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν, ὅτι λειτουργεῖ πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων, ἀπὸ τῆς μυθικῆς ἐποχῆς, καὶ ἐνεργεῖ κατὰ καιροῦς ἐκ μακραίωνος ὕπνου ἀφυπνιζόμενον, θὰ εἶναι δὲ ἐσθεσμένον μετὰ χρόνους ἀορίστους, μεθ' οὗς μόνον ἢ συστάσις τῆς Αἴτνης καὶ τῶν περίξ τόπων θὰ μαρτυρῶσι περὶ τῆς ἡφαιστειογενεῦς ιδιότητός της. Ἦδη ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ διηγηθῶμεν δι' ὀλίγων μίαν τῶν πολλῶν αὐτοῦ ἐκρήξεων.

Νύκτα τινα πρὸς τὰ ἐξημερώματα ἐποχῆς προϊστορικῆς οἱ κάτοικοι κώμης τινός, κειμένης ἐπὶ τῆς κάτωθιτῆς Αἴτνης πεδιάδος, ἐν ᾧ βαρέως ἐκοιμῶντο ἐξ αἰτίας τῆς καθ' ὅλην τὴν προηγουμένην ἑορτάσιμον ἡμέραν γενναίας πόσεως ἐκλεκτοῦ οἴνου, ἐξ ἐκείνου ὅστις συνειθίζει μόνον εἰς τὰ τοιαῦτα μέρη νὰ παράγηται, ἠσθάνθησαν ἰσχυρὰς καὶ παρατεταμένας δονήσεις σεισμοῦ μετὰ προηγουμένου ὑπογείου βρόμου. Ἐντρομοὶ ἠγέρθησαν τοῦ ὕπνου ψελλίζοντες δειλὰ προχείρους πρὸς τὸν ὕψιστον δεήσεις, ἐντὸς δὲ ὀλίγων δευτερολέπτων οἱ πάντες εὕρισκοντο ἐκτὸς τῶν οἰκιῶν των. Τὸ ἔδαφος ἐξηκολούθει σειόμενον, συγκίνησις δὲ, ταραχὴ καὶ δέος κατεκυρίευσεν τὰς ψυχὰς πάντων. Ἦδη τὸ λυκαυγὲς ἐρρόδιζεν, ἀλλὰ πλὴν τούτου, δυσθεωρήτου ὕψους φωτειναὶ στήλαι ἀτμίδων ἐξώρμονον πρὸς τὸν οὐρανὸν ἐκ τῆς κορυφῆς καὶ τῶν πλευρῶν τῆς Αἴτνης. Οἱ ὄφθαλμοὶ πάντων ἐστράφησαν πρὸς τὰ φωτεινὰ ταῦτα νέφη, ἐκπληξίς δὲ καὶ θαμβὸς τοὺς κατέλαθε, βροχὴ δὲ σποδοῦ καὶ χαλάζα ἀναβλημάτων μετέβαλε τὴν ἐκπληξίν εἰς πανικόν. Ἦδη ἕκαστος ἤρξατο νὰ σκέπηται, χωρὶς νὰ ἀνακονοῖ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους τὰς σκέψεις του, ὅτι διατρέγουσι τὸν ἔσχατον καὶ φοβερώτατον κίνδυνον. Φόβοι καὶ ἐλπίδες διήρχοντο ἀστραπικῶς τοῦ νοῦ των, ταραχὴ καὶ συγκίνησις ἐπικράτει ἀπερίγραπτος. Τὰ μικρὰ προβλέποντα τὸν κίνδυνον, ὡς πτηνὰ, συνεσπειροῦντο περὶ τοὺς γονεῖς των, οὗτοι δὲ οἱ δυσστηνοὶ τὰ προσέβλεπον ἀθύμως. Ἀλλ' ὦ τοῦ κινδύνου!

Ἐκ τῶν διαφόρων κρατήρων τοῦ ὄρους καὶ κυρίως τῆς κορυφῆς, τοῦ μεγίστου, τοῦ ἔχοντος περιφέρειαν 1800 μέτρων, ἤρξαντο νὰ ἐκχύνονται ὡκεανοὶ διαπύρου ὕλης. Κατέκλυσαν ἤδη τὰ ὑψηλότερα μέρη τῆς Αἴτνης καὶ μετὰ ταχύτητος πρὸς τὴν πεδιάδα ἐχύνοντο γενικῶν ἐξαφάνισιν ἐπιφέροντες. Ἐ, τότε ὅλοι κατέληφθησαν ὑπὸ ἀπελπισίας, ἀπογνώσεως. Σωτηρίαν οὐδεὶς ἠλπίζε. Καὶ ὁμῶς ἐψέλλιζον, ἐκινούντο, ἔσπευδον. Πῶ; Οὐτ' αὐτοὶ ἐγνώριζον. Εἰς τοὺς ἀπροσδοκίτους καὶ ἀφρονεῖους κινδύνους ὁ νοῦς ἰλιγγιᾷ, τὸ ἄτομον ἀπόλλυσι τὴν ἐτοιμότητα τοῦ πνεύματός του, καὶ ὁμῶς δὲν μένει ἀργόν, ἐνεργ-

γεῖ ἀλλ' ἀσκόπως, ψελλίζει ἀλλ' ἀνόητα. Ἀκούεται ἐξαίφνης μία φωνή, «ἐμπρός», καὶ πάντες σπεύδουσι τρέχοντες, ζητοῦντες λιμένα σωτηρίας. Ἡ ἐπακλουθήσασα σικνή ἐν τε τῇ κώμῃ καὶ τῇ πεδιάδι εἶναι ἀνέκφραστος. Ἐν τῇ κώμῃ φωναί, κραυγαί, ἐπικλήσεις, δάκρυα, οἰμωγαί. Ἰέροντες, βρέφη, χωλοὶ, τυφλοὶ καὶ ἄλλως ἀνάπηροι, κατοικίδια ζῶα, τὰ πάντα ἀπετέλουν διὰ τῶν κραυγῶν των, τῆς στάσεώς των, τῶν κινήσεών των εἰκόνα ὄντων ἐγκαταλελειμμένων καὶ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν φρικώδη πλὴν ἀναπόφευκτον θάνατον ἀναμενόντων. Καὶ ὄντως μετ' ὀλίγον ἡ κώμη κατεκλύσθη. Πάν ὃ ἐν αὐτῇ κατεκῆ καὶ παρεσύρετο πρὸς τὴν πεδιάδα ἵνα οὕτως εἰπεῖν ἐνδοκίμενον κατακαύσει τοὺς ἐγκαταλιπόντας αὐτήν. Ἐν δὲ τῇ πεδιάδι δὲν ἐβλεπέ τις εἰ μὴ ὄγκους κινουμένους δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, συγκρουσμένους, πίπτοντας, ἀνορθουμένους, κυλιόμενους, ἐπικαλουμένους, κραυγαζόντας, ὄδυρομένους, λιποψυχούντας ἐκ τοῦ κόπου καὶ τοῦ φόβου, θνήσκοντας. Ἐκαστος ἐφρόντιζε περὶ αὐτοῦ. Αἱ μητέρες ἐγκατέλειπον τὰ τέκτα σπεύδουσαι πρὸς ἴδιον σωτηρίαν, οἱ ἄνδρες τὰς γυναῖκας των, τὰ τέκνα τοὺς γονεῖς, οἱ ἀδελφοὶ τὰς ἀδελφάς. Εἰς δὲ, καὶ μόνον εἰς, νεκνίσκος βλέπει τὸν ἑαυτοῦ πατέρα βραδύνοντα ὡς ἐκ τοῦ βάρους τῶν ἐτῶν, σπεύδει, λαμβάνει τοῦτον ἐπ' ὤμου καὶ τρέχει ἵνα τὸν σώσῃ τὸ πολύτιμον ὁμῶς βῆμα, ὅσας καὶ ἂν τῷ προσέδιδε δυνάμεις, τὸν ἐξασθενεῖ. Ἀποκᾶμνει, μόλις κινεῖται καὶ λαμβάνει τὴν θέσιν τοῦ πλησιεστέρου πρὸς τὸν κίνδυνον. Ἡ λάβρα τῆς καταστροφῆς καταδιώκει αὐτοὺς κατὰ πόδας. Ἦδη μόλις ἀπέχει πεντήκοντα μέτρα. Ὁ εὐσεβὴς νέος βλέπων τὸ ἄσκοπον τῆς ἐπιμοῆς του σταματᾷ καὶ διὰ τελευταίαν φοράν προσβλέπει γλυκὰ τὸν πατέρα του. Ἡ γλῶσσά του εἶχε δεθῆ ὑπὸ τοῦ φόβου, διὰ τοῦ βλέμματός μόνον τοῦ ἔλεγε: «Πάτερ μου, τί νὰ σοῦ κάμω δὲν δύναμαι πλέον νὰ προχωρήσω, ἀποθνήσκω ὁμῶς εὐχαριστήμενος διότι ἀποθνήσκω πλησίον σου ἀγωνισθείς νὰ σὲ σώσω». Ἀλλὰ καὶ ὁ ταλαίπωρος πατὴρ δὲν ἔλεγεν ὀλιγώτερα διὰ τοῦ βλέμματός, τὸν προσέσφιγγεν εἰς τὰς ἀγκάλας του δεικνύων τὴν πλήρη εὐχαριστήσιν του. Τὸ βῆμα ἤδη λαύρον μόλις ἀπέχει πέντε βήματα, ἀλλ' ἀνελπίστως ἔστη. Ἰδὼν τὴν εἰκόνα καὶ τοῦ νέου τὴν εὐσεβίαν ἐκτιμῆσαν εἰμαινε ἀμφιρροπὲς πρὸς στιγμὴν, ἂν πρίπη νὰ ἐξαφανίσῃ μετὰ τῶν λοιπῶν καὶ τὴν εὐγενῆ τοῦ νέου ψυχὴν καὶ αἴφνης, ὡς διὰ μίας νὰ ἔλαβεν ἀπόφασιν διεσχίσθη καὶ περιέρευσε κύκλῳ τὸν τόπον ἐκείνον, ἐν ᾧ ὁ πατὴρ ἐξηκολούθει στενωτέρων ἐναγκηλιζόμενος τὸν υἱὸν του, τὸν σωτήρα του. Οὕτω δὲ μόνον αὐτοὶ ἐσώθησαν, πάντες δὲ οἱ λοιποὶ κατακλυσθείσης πάσης τῆς πεδιάδος κακῶς κατεκῆσαν. Ὁ τόπος, ὅπου στάντες οὗτοι ἐσώ-

θησαν προσαγορεύεται «Χῶρος τῶν εὐσεβῶν». Ἡ εὐσεβὴς καὶ εὐγενὴς τοῦ νέου πράξις ἔστω ὑμῖν, φίλτατοι ἀναγνώσταί, κανὼν τῆς πρὸς τοὺς γονεῖς ὑμῶν διαγωγῆς σας. Κηδεσθε τῆς ὑγείας καὶ τῆς ζωῆς τῶν γεννησάντων ὑμᾶς μετὰ κίνδυνον τῆς ὑμετέρας, καὶ οὕτω θὰ ἔχητε τὸν Θεὸν βοηθὸν εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις σας καὶ βύστην παντός κακοῦ.

Βαχάδ

ΣΙΚΕΛΙΚΟΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ

Ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Μεσαιῶνος μνημονεύεται συμβάν τι ὀνομαζόμενον Σικελικὸς Ἑσπερινός. Τούτου ἀξιολογημένου ὄντος ἡ ἀρχή, ἡ ἐξέλιξις καὶ τὰ ἀποτελέσματα ἔχουσιν ὡς. Κατὰ τὸν ΙΓ' μ. χ. αἰῶνα ἐδασίλευεν ἐν Γαλλίᾳ ὁ Λουδοβίκος ὁ Ἅγιος, ὅστις εἶνε γνωστός ὡς μετασχὼν τῶν ἱερῶν πολέμων ἢ Σταυροφοριῶν κατὰ τῶν Μουσουλμάνων τῆς Ἀνατολῆς ὑπὲρ τῶν ἁγίων τόπων· ὁ ἀδελφὸς δὲ τούτου Κάρολος κατανικῆσας τὸν τῆς Νεαπόλεως καὶ Σικελίας βασιλεῖα ἐγένετο κύριος τοῦ βασιλείου τῶν οὗς Σικελιῶν. Ἀλλὰ βεβακχευμένος ὑπὸ τῆς ἐπιτυχίας ὁ Κάρολος προσεφέρετο ὁμῶς πρὸς τοὺς ὑποταχθέντας λαοὺς ἀτιμάζων διὰ τῆς ἀπανθρωπίας τὴν ἐνδοξὸν νίκην. Οἱ δὲ λειτουργοὶ αὐτοῦ πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ ἀμιλλόμενοι πρὸς τὸν δυνάστην ἐτι μάλλον κατεπίεζον τὸν ὑποτελεῖ λαὸν καὶ τὴν χώραν ἔχοντες ὀρικήτητον διετέλουν ἀκλεασταίνοντες. Ἐκ τούτων δὲ ὁ λαὸς τῶν οὗς Σικελιῶν, ὡς εἰκός, βαρέως ἔφερε καὶ ἐκαρῶδεις εὐκαιρίας, ἵνα τὸν ἀφόρητον τούτον ζυγὸν ἀποσεισῆς ἀνακτήσῃ τὴν ἑαυτοῦ ἐλευθερίαν. Πλὴν ἀλλ' ὁμῶς ἡ δυστυχία τοῦ λαοῦ τούτου ἐπετεινετο, καθόσον ἡ δύναμις τοῦ Καρόλου ἡσήμερκα ἀύξανομένη παρεῖχεν αὐτῷ τὴν εὐελπιστίαν, ἵνα καὶ τὴν Ἑλλάδα ὑπ' ἑαυτὸν ποιούμενος τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῶν ἁγίων τόπων βασιλεύσῃ· οὕτω δὲ αἱ τε ἐλπίδες ὑπὲρ ἐλευθερίας φροῦδαὶ ἀπέβαινον, καὶ τινες μεγάλοι ἄνδρες τῆς Σικελίας φυγάδες ἀποπειραθέντες τὴν οὐσμοῖρον πατρίδα νὰ ἀπελευθερώσωσιν ἀπέτυχον εἰκτρῶς καθιστάντες θύματα τῆς μεγάλης αὐτῶν φιλοπατρίας.

Λοιπὸν ἐν τοιαύτῃ καταστάσει διέκειντο τὰ τῶν Σικελιῶν καὶ τοῦ Καρόλου κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1282. Τότε δὲ ὁ Κάρολος ἀποδημῶν ἐκ τῆς Σικελίας κατέστησε τοποτηρητὴν τὸν Σαιντορῆμον, ὅστις ἐδρεύων ἐν τῷ Πανόρμῳ βαρύτερον τὸν ζυγὸν τῶν ὑπηκόων κατεσκεύαζε. Καὶ ἐπειδὴ προσήγγιζον αἱ τοῦ πάσχα ἑορταί, καθ' ὅς οὐ μόνον ὄμιλοι πυκνοὶ ἐκασταχοῦ συναγείρονται,

ἀλλὰ καὶ συγκινήσεις ζωηρότεραι ἀναπτύσσονται καὶ ἐξάψεις τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου οὐχὶ μέτριαι· ὁ τοποτηρητὴς τοῦ Καρόλου ἔκρινε συντόν, ἵνα κατ' αὐτὰς ἀπαγορεύσῃ τοῖς ὑπηκόοις τὴν χρῆσιν τῶν ὀπλῶν. Καὶ ἐπειδὴ ἡ πρόνοια αὐτοῦ ἦτο ἄγαν πολλή, τὸ μέτρον ἐπεξετάθη καὶ κατὰ τῶν εὐγενῶν, ὑπερ οὐδεπώποτε ἐγένετο. Ἀλλὰ ἡ ὑπερβολικὴ αὕτη προφύλαξις ἀπέβη ὀλεθρὴ καὶ τε προσοῦντι καὶ τοῖς κατακτηταῖς καὶ ἐπέσπευσεν τὴν ἄλλως κατεπιγεύσαν κρίσιν.

Τῷ ὑστερητικῷ δηλαδὴ τοῦ πάσχα, ὁ λαὸς τῆς πρωτεύουσας Πανόρμου εἶχε συρρέουσα ἐξω τῶν τειχῶν τῆς πόλεως παρά τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου *Ηνεύματος*. Τὰ περίξ τῆς πεδιάδος ἀντήχουν ὑπὸ τῶν χαρμυζῶν ἀλαλαγμῶν τοῦ ἑορταζόντος πλήθους, ὅτε ἐφάνη προσεγγίζουσα εἰς τὸν ναὸν νεκρά τις γυνὴ εὐδοκίμουτος Πανορμίου διαπρέπουσα ἐπὶ κάλλει. Ἦγον ὁ αὐτὴν εἰς τὸν ναὸν χάριν τοῦ ἑσπερινοῦ ὅτε σύζυγος καὶ οἱ ἀδελφοί. Καὶ ὅτε ὡς ἐγγύτατα ἐγένετο, τὸ κάλλος καὶ ἡ ἡμερέσσα χάρις αὐτῆς ἐπαυξανόμενα καὶ ὑπὸ τῆς κοσμιότητος, ἐφείλκυσαν, ὡς εἰκός, πάντων τῶν παριστώτων τὰ βλέμματα καὶ ὅτ' αὐτῶν παρόντων στρατιωτῶν· ἀλλὰ τούτων τις ὁ καὶ θρασύτερος ἀκαρτῆς γενόμενος ἐκρυπτοῦ προσέρχεται πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ διατεινόμενος, ὅτι αὕτη φέρει ὄπλα ὑπὸ τὸν ἱματισμὸν, ἐπάπτει αὐτῆς, ἧτις αἰδήμων οὕσα ἐλιπεθύμησεν. Οἱ συμπολίται αὐτῆς ἐκπλαγέντες διὰ τὸ θράσος τοῦ στρατιώτου ἐπιτίθενται κατ' αὐτῶν καὶ νεανίας Σικελὸς πλήξας τὸν θρᾶσὺν στρατιώτην καὶ ὑφελὼν τὸ ξίφος αὐτοῦ παίει διαμπερὲς καὶ παραχρῆμα νεκρὸν ἀφίνει. Καὶ τὸν πολμητῆαν αὐτὸν μιμούμενοι καὶ οἱ ἄλλοι συμπολίται ἀθρόοι ἐπέρχονται καὶ κατὰ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν τὸ μὲν πρῶτον διὰ λίθων, εἶτα δὲ καὶ διὰ τῶν ὀπλῶν τῶν σκυλευομένων ἐκ τῶν ἐχθρῶν. Ἐντεῦθεν δὲ ρεῦμα ἀνεπίσχετον ἐξαρθῆν τῶν Σικελῶν συμπαρασύρει πᾶν τὸ προστυχόν καὶ ὑπὸ πάντων μίᾳ φωνῇ ἀκούεται «θάνατος κατὰ τῶν Γάλλων». Ἐν τούτοις οἱ κώδωνες τοῦ ναοῦ ἤχουν συνεχῶς χάριν τοῦ ἑσπερινοῦ, ὅπερ οὐδεμίαν ὑπόνοιαν παρέσχε τοῖς ἐντὸς τῆς πόλεως Γάλλοις, ὅπως προπαρασκευασοῦσι τὸν ἀσπίστον ἄμυναν. Διακόσιοι Γάλλοι πίπτουσι θύματα τῆς πρώτης ἐκδικήσεως τῶν ἐπαναστατῶν. ὡν τὸ ρεῦμα ὄλονεν ὀγκοῦμενον ἤρχιζε νὰ κατακλύζῃ τὴν πόλιν· ἦτο δὲ περὶ λύχνων ἄρας, ὅτε ὁ ἐπαναστατῆς λαὸς μακρὸς εἰσεπιπτεν εἰς τὴν πόλιν. Διακρίνοντες δὲ οἱ Πανόρμιοι τοὺς ἐν ταῖς οἰκίαις ἀνυπόπτους Γάλλους φοεῦσαι καὶ διὰ τῶν ὀπλῶν ἐκείνων ὀπλιζόνται. Ἡ σφαγὴ αὕτη ἡ φρικαλέα ἐξηκολούθησε καθ' ἅπασαν τὴν νύκτα ἐκείνην τὴν αἰματηρὰν (31 Μαρτίου

πρὸς 1ην Ἀπριλίου) ἐν Πανόρμῳ, καθ' ἣν οὐδὲ εἰς τῶν Γάλλων περισσώθη. Ἡ λύσσα τῶν ἐπαναστατῶν ἐγένετο τοιαύτη ὥστε οὐδενὸς ἐφείδετο οὔτε παίδων οὔτε γυναικῶν· ἀλλὰ πᾶν ὅ,τι ἦτο Γαλλικὸν ἀνοικτίστως διεφθείρετο. Τὸ παράδειγμα δὲ τοῦτο τῆς πρωτεύουσας ἐμιμήθησαν ὡς ἐκ συνθήματος καὶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι τῆς Σικελίας πόλεις οὕτως ὥστε ἐν δέκα ἡμέραις ἡ πολλὰ παθούσα μεγαλόπολις ὑπὸ τῶν δορικτητῶν Γάλλων ἀπηλλοχθῆν κατ' αὐτῶν καὶ ἐκαθάρθη τέλειον.

Λοιπὸν τοιαύτη τις ὑπῆρξεν ἡ ἀξιομνημόνευτος ἐκείνη λαϊκὴ ἐπαναστάσις, ἡ δικαίως κληθεῖσα Σικελικὸς ἑσπερινός. Καὶ ἐπειδὴ οὐδὲν προείκονον σημεῖον αὐτῆς ἐφαίνετο καὶ συντόμως ἐπετελέσθη, παρήγαγε τσαυτὴν ἐκπληξιν παρά τοῖς τότε ἀνθρώποις, ὥστε τινὲς τῶν κατὰ τὴν δεισιδαιμονικὴν ἐκείνην τοῦ μεσαιῶνος περίστον ἱστορικοὶ ἐκάλεσαν αὐτὴν θεῖον καὶ διαβολικὸν ἔργον. Ἀλλὰ τὴν μεγίστην ἐκπληξιν καὶ τρόμον προῦξεν ἐν Γαλλίᾳ, ἐνθα Βουλὴ καὶ Βασιλεῖα ἐπὶ χρόνον πολλὸν ἐπισήμως ἐπενηθρόρησαν. Καὶ ἡ Γαλλικὴ ποιησις ἐμπνευσθεῖσα καὶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς διατραγῶδῃσι τὴν συμφορὰν ἐκείνην, καὶ ἐν τῇ μουσικῇ ἐμελοποίησε. Καὶ καθόλου εἰπεῖν ὁ Σικελικὸς ἐκείνος ἑσπερινός κατήνητησεν οὕτω γνωστός ὥστε ἅπλως πᾶσαν μεγάλην αἰματοχυσίαν καὶ σφαγὴν σημαίνει.

Τὸ αὐτὸ δὲ τοῦτο γεγονός ἐκρέσχε καὶ τὸ ἐξῆς λογοπαίγιον ὅτε δηλαδὴ ὁ τῆς Γαλλίας βασιλεὺς Ἑρρίκος ὁ Δ' καυχόμενος πρὸς τὸν τῆς Ἰσπανίας πρεσβευτὴν ἔλεγεν, ὅτι ἡδύνατο τῆς αὐτῆς ἡμέρας νὰ προγευματίσῃ μὲν ἐν Μεδιολάνῳ, ἐν Ρώμῃ δὲ νὰ προσθάσῃ νὰ ἀκούσῃ τὴν λειτουργίαν καὶ ἐν Νεαπόλει νὰ ἀριστοποιήσῃ, ὁ εὐφρόνιστος Ἰσπανὸς ὑπολαβὼν, Μεγαλειότατε, λέγει, ἢν ἡ ὑμετέρα μεγαλειότης οὕτω ὀρομικῶς βαίνῃ, θὰ δυνήθῃ ἐπίσης ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ νὰ ἀκούσῃ καὶ τὸν ἑσπερινὸν ἐν Σικελίᾳ.

Ἡ τραγικωτάτη αὕτη σκηνὴ ἐναργῶς διδάσκει, ὅτι πᾶσα βία τῶν κρατούντων, ὅσον ἰσχυροὶ καὶ ἢν εἴνε οὗτοι, ἀνατρέπεται ἄρδην καὶ πρὸς ὀλεθρον τῶν ἐκδικαστῶν, ὅταν οὗτοι τὸ μέτρον ὑπερβαίνωσιν. Ἀλλὰ τὸν Ἑλληνοπαῖδα, τὸν ἀπόγονον τοῦ μακίστου φιλελευθέρου λαοῦ τῆς ἀρχαιότητος, ἐνδιεφέρει ἐτι μᾶλλον τὸ κατόρθωμα τοῦτο τῶν Σικελῶν, ὅταν ἀναμνησθῇ μετὰ τινος ψυχικῆς συγκινήσεως, ὅτι καὶ ἡ μεγαλόνησος αὕτη ἦτο παλαιὰ ποτὲ ἑλληνικὴ ἀποικία. Ἐν αὐτῇ ἄλλοτε, ὡς Ἑλληνοπαῖδες, ἤκμαζε ἡ τῶν προγόνων ἡμῶν γλῶσσα, ἐκεῖ ἤνθον αἱ Συράκουσαι, ὅπου οἱ εὐγενέστατοι τύραννοι θαυσιπῶς τὴν ἑλληνικὴν Μῦσαν ἐβράβευσαν, καὶ ἡ πόλις ἐκείνη ἐγέννησε τὸν διασημώτατον μαθηματικόν

Ἀρχιμήδην, οὗ τοὺς γεωμετρικοὺς καὶ φυσικοὺς νόμους σήμερον ἐν τοῖς σχολαίσις διδάσκει.

Πρὸς δὲ ὁ Σικελικὸς ἑσπερινὸς εὐκόλως ὑπομνήσει τὸν φιλομαθῆ Ἑλληνοπαῖδα καὶ ἄλλην παραπλησίαν σφαγὴν, ἣν ἡ ἑλληνικὴ ἱστορία μνημονεύει καὶ ἧτις σκυταλισμὸς ἐκλήθη. Βεβαίως ὁ Ἑλληνοπαῖς μαθητῆς, ὁ τὴν πατριὴν ἱστορίαν καλῶς μελετήσας ἀναπολεῖ εἰς τὴν μνήμην κατὰ τὸν τῆς ὁμοιότητος νόμον καὶ τὴν ἐν Ἄργει περὶ τὸ 370 π. χ. σφαγὴν τῶν ἀριστοκρατικῶν ὑπὸ τῶν δημοτικῶν, ἧτις διὰ τὸν τρόπον τοῦ θανάτου ἔτυχε καὶ τῆς προσηγορίας ταύτης. Ἀλλὰ τὸ ἑλληνικὸν μετράκιον θρῆναι νὰ παρατηρήσῃ, ὅτι ὁ μὲν Σικελικὸς ἑσπερινός ἐγένετο κατὰ τῶν ξένων καὶ βιβαίων ἐπιδρομιῶν, ὁ δ' ἐν Ἄργει σκυταλισμὸς κατὰ συμπολιτῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν. Διὸ ἐκεῖνος μὲν εἶνε δικαίος καὶ ἐπαινετός, οὗτος ὅμως ἀδικὸς καὶ ψεκτός. Μάλιστα δὲ πόσον ἀποτρόπαιος ἐνομίσθη τὸ ἐν Ἄργει σπαραξικάρδιον ἐκεῖνο φονικόν, ὥστε οἱ εὐσεβεῖς καὶ εὐγενέστατοι Ἀθηναῖοι πυθόμενοι αὐτὸ περιήνεγκον περὶ τὴν πόλιν καθάρσιον, ὡς εἰ σήμερον ἐλέγμεν ἐψαλαν ἁγιασμὸν φρονηθέντες, ἵνα μὴ καὶ πόρρωθεν τὸ ἱερόν τῆς Παλλάδος ἄστυ μινθῆ ὑπὸ τῆς τσαυτῆς μαιφρονίας.

Ἐκ δὲ τούτων τῶν μαθημάτων τῶς ἱστορίας, οὗ φιλόσοφου καὶ φιλομαθῆς τῆς Ἑλλάδος νεανία, διδασκόμενος μίσει τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, τρέφε τὴν πρὸς τὸν πλησίον σου ἀγάπην, ἀνατρέψου ἐν φιλανθρώπῳ ἰσότητι, καὶ λάτρευε τὴν ἀγνήν ἐλευθερίαν, ἣν μετὰ κινδύνων πολλῶν κτησάμενοι οἱ πρόγονοι ἐκληροδότησαν ἡμῖν, ἵνα καλὸς κάγαθος ἀποθῆς μὴ μόνον πρὸς σεαυτὸν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν φιλότιμην πατρίδα χρησιμώτατος.

Γ. Γαρδικας

Η ΜΥΟΣΩΤΙΣ

Ἡμέραν τινὰ ἡ Σοφία ἠρώτα τὴν μητέρα της· «Πῶς λοιπὸν καλοῦσι τὰ ὠραῖα ταῦτα κυανὰ ἄνθη, τὰ ἔχοντα τὸ χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ ἡμῶν, τὰ φερόμενα εἰς τὴν ὄχθην τοῦ διαχυοῦς τούτου ῥυακίου; Εἶδον πολλάκις αὐτὰ εἰς ζωγραφίαις καὶ κεντήματι, ἀλλὰ δὲν γνωρίζω ἀκόμη τὸ ὄνομα τῶν.

—Τὰ θελκτικὰ καὶ χαριέντα ταῦτα ἀνθὺλ-
λια, τὰ ἔχοντα χρῶμα κυανοῦ ὡς τὸ γλαυκὸν τοῦ οὐρανοῦ ἡμῶν, τὰ καλοῦσι *Μυοσωτίδας*, τουτέστι ὠτίδας τῶν μυῶν, ἀπεκρίθη ἡ μητὴρ· ἡ λέξις, βλέπεις, εἶνε ἑλληνικὴ· οὕτως ὀνομάζονται ὁμοῦ καὶ Γαλλιστί. Ἄλλ' ἐν Γερμανίᾳ καλοῦνται μὴ μὲ λησμόνει, διότι ἐκεῖ συνειθι-

ζοῦσι νὰ προσφέρωσι τὸ ἄνθος τοῦτο εἰς φίλους κατὰ τὴν στιγμὴν μακροῦ ἀποχωρισμοῦ.»

Ἡ Σοφία ἐπανέλαβε·

Δὲν εὐρέθην ἀκόμη εἰς τὴν δυσάρεστον θέσιν νὰ ἀπομακρυνθῶ τῶν γονέων μου, τῶν ἀδελφῶν μου, ἢ τῶν φίλων μου. Δὲν γνωρίζω δὲ τινὰ τοῦ ὁποίου τὸ ἄνθος τοῦτο νὰ μοὶ ἀνακαλεῖ τὴν ἀνάμνησιν.

—Ἐν τούτοις, ἀπήνησεν ἡ μητὴρ, ὑπάρχει τις πρὸς ὃν πάντοτε πρέπει νὰ ἔχωμεν ἐστραμμένην τὴν προσοχήν. Εἶνε ὁ δημιουργὸς πάντων ἡμῶν καὶ τῆς μυοσωτίδος, ὁ Θεός. Ἀλλὰ δὲν ἔχομεν ἀνάγκην νὰ βλέπωμεν τὴν μυοσωτίδα, ἵνα ἐνθυμώμεθα τὸν Θεόν. Ὅταν βλέπωμεν πᾶν ἄνθος, πᾶν ἔργον, πᾶν δημιούργημα, πρέπει νὰ βλέπωμεν ἐν αὐτοῖς τὸν Δημιουργόν των, τὸν Θεόν. Ὅπου στρέψωμεν λοιπὸν τὸ βλέμμα μας διδοται περίστασις νὰ βλέπωμεν τὸν Θεόν, διότι τὰ πάντα εἰσὶν ἔργα Ἐκείνου.

Τὰ ὠραιότερα ἄνθη. Ὁ Λουδοβίκος ἐθαύμαζεν ἡμέραν τινὰ ἐν τῷ κήπῳ ῥόδῳ ἠνθισμένην καὶ εἶπε πρὸς τὰς ἀδελφάς του· «Τὸ ῥόδον εἶνε τὸ ὠραιότερον ἄνθος!»

—Ὁ κρίνος, ὅστις ὑψοῦται ἐκεῖ ἐν τῷ μέσῳ τῆς πρασίας εἶνε ἐπίσης ὠραῖος ὡς τὸ ῥόδον, ἀπεκρίθη ἡ Καρολίνα. Νομίζω τὰ δύο ἄνθη αὐτὰ ὡς τὰ ὠραιότερα· οὐδὲν ἄλλο δύναται νὰ συγκριθῆ πρὸς αὐτὰ.

—Ἐν τούτοις, ὑπέλαβεν ἡ μικρὰ Ἀθηνᾶ, ἐλησημονήσατε τὰ θελκτικώτατα τα. Εἰσὶ τὸσφ χαριέντα, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν παρελθούσαν ἀνοιξιν, μὲ κατεγοῆτεον καθ' ἑκάστην.»

Ἡ μητὴρ ἧτις ἤκουσε τὴν συνομιλίαν τῶν παιδιῶν τοῖς λέγει·

«Τὰ τὸσφ ἀρέσκοντα εἰς ὑμᾶς τρία ἄνθη εἰσὶν τὰ σύμβολα τριῶν ὠραίων ἀρετῶν. Τὰ ταπεινὰ καὶ κυανὰ τα εἰσὶ τὸ σύμβολον τῆς μετριότητος· ὁ λευκὸς κρίνος εἶνε τῆς ἀθωότητος· τὸ ἔμβλημα καὶ τὸ ῥόδον τὸ ἐρυθρὸν, τὸ τὸσφ λάμπον, δὲν φαίνεται ὅτι σὰς λέγει· «Παιδιά, εἶθε ἡ καρδία σας πάντοτε νὰ τρεφῇ φλογερὰν ἀγάπην πρὸς τὸν Θεόν, πρὸς τοὺς ἀνθρώπους καὶ πρὸς πᾶν καλόν· διότι ἡ ἀγάπη αὕτη εἶνε ἡ ἀληθὴς ἀγαθότης.»

Τὸ κάρυον. Ὑπὸ μεγάλην καρύαν, ἧτις ἦτο πλησίον τοῦ χωρίου, δύο παιδία εὗρον ἐν κάρυον.

—Εἶνε ἰδικόν μου, ἐφώνησεν ὁ Δημήτριος, διότι ἐγὼ τὸ εἶδον πρῶτος.

—Ὅχι, εἶνε ἰδικόν μου, ὑπέλαβεν ὁ Πέτρος, διότι ἐγὼ τὸ εἶδον πρῶτος.»

Καὶ συνήφθη ἐκεῖ κάτωθεν σφοδρὰ ἕρις μεταξύ τῶν δύο παιδιῶν.

Κατὰ τύχην διήλθεν ἐκεῖθεν νεανίας τις, ὅστις ἀνέλαθε νὰ κρίνῃ αὐτούς.

Πράγματι ἐτέθη μεταξύ τῶν δύο παιδιῶν, ἦνοιξε τὸ κάρυον καὶ ἀπευθυνθεὶς πρὸς αὐτούς:

« Ἡ λεπίς αὕτη (κέλυφος, κοινῶς τσόφλι) ἀνήκει εἰς τὸν πρῶτον ἰδόντα τὸ κάρυον. Ἡ ἄλλη ἡμίσεια λεπίς ἀνήκει εἰς ἐκείνον, ὅστις ἔλαβε τὸ κάρυον ἐκ τῆς γῆς. Ὁ δὲ καρπὸς ἀνήκει εἰς ἐμέ διὰ τὰ δικαστικὰ ἐξοδα καὶ τελεῆ.»

Καὶ ταῦτα εἰπὼν κατέφαγε τὸ κάρυον ὁ περίφημος δικαστὴς καὶ γελῶν ἔπειτα προσέθηκεν: « Ἴδου τὸ σύνθημα τέλος τῶν ἐρίδων.»

ΝΟΟΣ ΔΙΕΓΕΡΤΗΡΙΑ

114

Δὲν μ' ἐφόρεσαν πολλὰκις κεφαλὰὶ οὐτιδανῶν,
Πάσης ἀρετῆς ἀμοίρων, φαύλων, τρις ἐλείνων; . . .
Τότε καίπερ ἄλλως λάμπων, ἐκ τῆς κορυφῆς αὐτῶν
Σκότος εἰς τὸν Κόσμον μάλλον δὲν ἠκόντιζον φρικτόν; . . .
Ἄν ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη ὡς τις τοῦ Θεοῦ εἰκῶν
Καὶ ὑπέρτερος τῶν ὄντων ἔτι τῶν ἀγγελικῶν,
Πλὴν πρὸ πάντων ἐξοχὸς τοῦ εἶν' εἰκῶν συμβολικῆ,
Ὅστις πλήθη τῶν ὁμοίων προσηκόντως διοικεῖ:

Τότε θάλλω καὶ φωτίζω
Ὡς φωστὴρ ἐξ Οὐρανοῦ,
Ὅταν κεφαλὴν στολίζω
Ἐθνικοῦ πατρὸς κλεινοῦ . . .

Ἡ ζωὴ τοῦ τῆς ψυχῆς τοῦ τότ' ἀπαύγασμα ἀπλοῦν,
Τότε κόσμον τοῦ με φέρει σῶμα καὶ ψυχὴ διπλοῦν.

-ΦΦ-

115

Τοῦ φυτοῦ τοῦ Διονύσου πῶς λατρεύω τὸν καρπὸν!
Ἐκαμον καὶ τὴν ἀνάγκην δι' αὐτὸν φιλοτιμία,
Ὡς παράδοσίς τις λέγει . . . πᾶσαν οἶδα πανουργίαν . . .
Ἐ! εἰς ποῖ' ἀνήκω ὄντα; πῶς καλοῦμαι τὸ λοιπὸν;

-ΦΦ-

116

Μονοσύλλαθός τις λέξις εἶμ' ἐγὼ ἀρμονικῆ,
Ὡς συχνά μου κ' ἡ οὐσία
Εἶνε καὶ ἡ σημασία
Ἐν τῷ κόσμῳ μουσικῆ . . .

Πλὴν ἂν κ' ἐν στοιχεῖον ἔτι πρὸ τῶν ἄλλων μου προσῆξι,
Δύνασαι οὐχ ἦντον πάλιν ὑπ' ἐμοῦ νὰ μαγευθῆς,
Ἐπειδὴ ἡ ἀρμονία νὰ μ' ἀκολουθῆ δὲν παύει
Καὶ τὸ οὐς σου ἐξ αἰτίων ἄλλων ἄλλοτε νὰ ψαύῃ . . .

Τ' ἀρχικὰ δ' ἂν μ' ἀφαιρέσης

Κ' ὑπὸ τὴν περισπωμένην τῶν γραμμάτων μου προσθέσης
Τῶν λοιπῶν ἐν τότε πνεῦμα,

Ὅργανόν τι καθιστᾷς με παρευθὺς ἀκουστικόν,
Ὅπερ σοὶ διατιβάζει τέρπον πᾶν ἀρμονικόν
Τίς ἐγώ; θαρρῶ, μ' εὐρίσκει εὐχερῶς ὁ ἔχων πνεῦμα.

-ΦΦ-

117

Εἶμ' ἐπιμήγεες νηκτὸν
Καὶ εἰς πλείστους ἀρεστόν . . .
Ὡς ὀλισθηρῶς ἐκφεύγον, μὴ κ' ἐγὼ δὲν ἔχω μία
Καταντήσει παροιμία; . . .
Τοῦ αἰνίγματός μου τώρα τί παράδοξον ἐπίσης
Ἄν σ' ἐκφύγη καὶ ἡ λύσις;
Πλὴν, κ' ἂν αὕτη δὲ σ' ἐκφύγη, ὡς κολυμβητοῦ Δηλίου
Μὴ βεβαίως δεομένη,
Κάτοχος ἐμοῦ πλὴν οὔτε νῦν σὺ εἶσαι τοῦ ἰδίου
Ἴσως . . . ἡ ὀλισθηρὰ μου φύσις θαυμαστὴ σοὶ μένη . . .

-ΦΦ-

118

Εἶν' ἡ τοῦ ὀνόματός μου σημασία προφανής:
Ὅτι φύσει καὶ οὐσίᾳ
Νῆσος εἶμαι Γῆς κλεινῆς.
Ἐν τοῖς μύθοις θαυμασία . . .

-ΦΦ-

119

Εἶμαι σύμβολον εἰρήνης,
Τῆς Παλλάδος ἱερὸν . . .
Χλοερὸν μὲ διακρίνει
Πάντοτε καὶ θαλέρων . . .
Νικητὰς λαμπρῶν ἀγώνων
Ἐστεφεν ὁ κλών μου πάλαι
Καὶ ἡμίθειοντο μεγάλοι
Πράξεις δι' αὐτοῦ καὶ μόνου
Ἄλλ' ἂν ἦτον ὁ θαλλός μου
Πολυτίμητος τοσοῦτον,
Συνιστᾷ καὶ ὁ καρπὸς μου
Τῶν πτωχῶν συγνὸ τὸν πλοῦτον . . .
Εἶμ' ἀπλοῦστατον φυτὸν
Καὶ εἰς ἅπαντας γνωστὸν
Κ' ἐν τῇ τοῦ Θεσεῖος γλώσσῃ
Ἀφρονώτατον καὶ ὥρα . . .

-ΦΦ-

120

Ἄν ὁ ἄνθρωπος λατρεύῃ
Ματαιότητος ποικίλας
Καὶ ἀφρόνων ἐξοδεύῃ
Διὰ τέρψεις αὐτῷ φίλας . . .
Φεῦ! κ' ἐγὼ τις
Ματαιότητος
Τῶν ματαιοτήτων τούτου,
Εἰς ὑγείαν δὲν συντείνω, οὔτε αὔξηναι τοῦ πλοῦτου:
Ἡ τερπνὴ μου ἡ πικρία κ' ἂν οὐδ' ὀβολὸν ἀξίζει,
Δι' αὐτὴν εἰς τὸν αἰθέρα πόσα χρήματα σκορπίζει.
Φ. Ἄ. Οἶ . . .

ΛΥΣΕΙΣ

τῶν ἐν τοῖς δεκάτῳ τρίτῳ καὶ δεκάτῳ τετάρτῳ
φυλλαδίοις καταχωρισθέντων αἰνιγμάτων.

105. Ἡ λύρα. — 106. Βοῦς-Ἴρις=Βούσιρις. — 108
Ναπολέον ὁ Βοναπάρτης (ὁ λέων τῶν ναπῶν καὶ
Bonna parte=Καλομοίρης). — 207. Ἴρις ἡ ἐν τῷ
Οὐρανῷ καὶ ἡ τῶν ὀφθαλμῶν. — 109. Ἡ Σφιγξ. —
110—111. Ἡ σοφία—ἡ ἀμάθεια. — 112. Ὁ ἀστὴρ
Ἐωσφορος ἢ Ἐσπερος ὁ φέρων καὶ τὸ ὄνομα τῆς
θεᾶς Ἀφροδίτης. — 113. Ὁ γαστήρ-ἀστήρ.